

OLAV

100 år siden kardinal Newmans død, s. 3

Teologisk nybrottsmann av dimensjoner

Rapport fra Albania, s. 8

Religiøst ingenmannsland

St. Sunniva Skole jubilerer, s. 10

Kvartveis inn i det annet sekel!

Nordiske kontemplative søstre, s. 13

Livet mer enn ting og tidtrøyte

Ungarn (III), s. 14

Katolske legfolk tar utfordringer

Albert Raulin o.p., s. 18

Hat - en hovedsynd?

OLAV

Barns menneskeverd - og voksnes ansvar

Barnet er liv og under, skjønnhet og mysterium, det er oppfyllelse og forjettelse, heter det i et opprop fra konferansen World's Religions for the World's Children, som ble holdt i Princeton, New Jersey, i sommer. Og pave Johannes Paul II omtalte for en tid siden barn som "denne kostelige gave som blir gitt til hver generasjon som en utfordring til dens visdom og menneskelighet". Hvordan tar dagens verden imot denne gaven, hvordan takler den utfordringen?

Vi er nok, dessverre, heller værdsatte med gaven og blinde for underet, for størsteparten av verdens barn sulter, 100 millioner barn lever på gaten, mens 14 millioner barn dør hvert år av sykdommer som kan bekjempes med billige vaksiner og enkel behandling. Krig og uroligheter dreper og lemlester talløse barnekropper, voldtar og ødelegger barns sinn på sørgelig mange steder i verden. Og her hjemme er mishandling og omsorgssvikt, misbruk, uvett og ukjærlighet en del av hverdagen for et stigende antall barn. Samtidig strammes det stadig inn på det sosiale hjelpeapparat - en sparing som i verste fall går på liv og helse løs, grelt demonstrert nylig ved et barnevern som var pålagt ikke å rykke ut på overtid!

Barns liv og menneskeverd er truet av voksensamfunnet i alle deler av verden, i ulik grad og på ulik måte. Det er denne forferdelige sannhet som er bakgrunnen for det toppmøte om barn som FN har innbudt verdens politiske ledere til nå i slutten av september. Det er også bakgrunnen for den "Konvensjon om barns rettigheter" som FNs generalforsamling vedtok i november i fjor. Siden 1978 har "man" - og det vil i dette tilfelle si FNs menneskerettighetskommisjon sammen med andre FN organer som UNICEF og UNESCO, samt representanter for de store verdensreligioner - arbeidet med og tautrukket om denne konvensjonen. Mange av dens 56 paragrafer er - heldigvis - ikke særlig overraskende for norsk rettsbevissthet. Men det er lang fra slik at det selvsagte også er det "selvgjorte". Forbud mot alle former for diskriminering, rett til fysisk integritet, rett til gratis skolegang, til pleie ved sykdom, rett til nasjonal identitet, handikappede barns rett til en omsorg som fremmer deres selvbestemmelse, er viktige punkter i dokumentet. Som også fastslår statens plikt til å forby arbeid som kan skade barns helse, utdanning og utvikling, og foreldres ansvar for sine barns oppfostring - med staten som støttespiller.

Barn er "ethvert menneske som er under 18 år", fastslår konvensjonens paragraf 1. Innledningen presiserer dette ytterligere idet den sier at barnet "både før og etter fødselen har behov for spesiell omsorg og for spesielt rettsvern som tar vare på dets interesser". Det er toner

man ikke er forvent med å høre i såkalt "verdslig" sammenheng. Men det skurrer også her og der: En aldersgrense på 15 år for å rekruttere barn til militærtjeneste, sier sitt om at her har man ikke bare gått på akkord, men direkte gått mot konvensjonens ånd og bokstav. Det er ikke uten grunn at Vatikanet, en av de første stater som ratifiserte konvensjonen, gjorde det med visse forbehold, men med et klart blikk for at det er bedre med en bare delvis tilfredsstillende konvensjon om barns rettigheter, enn slett ingen. Og den konvensjon som foreligger, er et betydelig stykke lovverk som - om det får gjennomslagskraft rundt om i verden - vil kunne virke de rene undere for store skarer av verdens lidende barn.

Det 19. århundre ble ikke det "barnets århundre" som sosiologen Ellen Key ønsketente for 90 år siden. Når et hardt prøvet 1900-tall nå nærmer seg slutten, forsøker det internasjonale samfunn å ta igjen noe av det som det har forsømt og forbrudt mot verdens barn. Toppmøtet om barn nå i slutten av måneden - et verdenshistorisk "for første gang" - og barnekonvensjonen, som vårt land høyst sannsynlig vil undertegne nå i høst, er små skritt på en vei vi skulle ha kommet så meget lenger på. Samtidig har de siste ukers hendelser på verdensplanet på ny minnet oss om hvor skjøre de vakre og rettferdige internasjonale overenskomster er. De forutsetter at mennesker holder det de har lovet. Det er et minstekrav våre barn har rett til å stille til oss som kaller oss voksne. UKJ

100 år siden kardinal Newmans død:

Teologisk nybrottsmann av dimensjoner

Den 11. august i år var det 100 år siden kardinal *John Henry Newmans* død. Minnet om denne Englands berømte sønn er blitt feiret rundt om i verden. I vårt århundre har interessen for Newman vært stadig voksende, og hittil er resultatet mer enn ti tusen bøker og skrifter. De som nå forbereder prosessen for Newmans saligkåring, har ikke manglet lesestoff!

Allerede som ung anglikansk prest vakte Newman oppmerksomhet og dermed følgende beundring eller kritikk. Etter hans død har kritikken gradvis måttet vike for beundringen. Det store omslag kom med Det annet Vatikankonsil, hvor Newman ble sitert mer enn noen annen teolog. Pave Johannes Paul II er meget interessert i Newman og har omtalt ham som en samvittighetens og frihetens forkjemper.

Siden verden forøvrig har vært så opptatt av Newman dette året, er det rimelig å komme med et lite bidrag til hans ære også her hjemme.

Fra lavkirkelighet til Oxford-bevegelsen

Vi vil i det følgende gi en kort innføring i noen av Newmans idéer. Vi skal konsentrere oss om de idéer og prinsipper som var bestemmen- de for hans egen religiøse utvikling, og som danner grunnlaget for hans teologi.

Han har selv fortalt om sin religiøse utvikling i sin berømte bok «*Apologia pro vita sua*», som utkom i 1864. Boken er et mester- verk og betegner den katolske reli- gions gjeninntredelse i engelsk lit- teratur etter reformasjonen.

Newmans teologiske syn var i stadig utvikling inntil han konver- terte til den romersk-katolske kirke i 1845. Den anglikanske kirke, hvor han hadde sin religiøse tilknytning første halvdel av sitt liv, kan beteg- nes som et svært romslig kirkesam- funn. I begynnelsen av forrige århundre var det tre hovedretninger med sterkt divergerende syn som alle fant seg til rette der. Den lav- kirkelige eller evangeliske retning representerte det protestantiske innslag. Her ble det lagt liten vekt på kirken som institusjon. Bibelen alene stod som autoritet. Grunnsy- net var individualistisk. Calvins syn på sakramentene og predestina- sjonen var fremherskende.

Høykirkeretningen la stor vekt på den synlige kirke og regnet den som en guddommelig institusjon med en viss autoritet i trosspørsmål. Sakramentene ble tillagt stor betyd- ning. Retningens representanter hadde utviklet en solid og vidtrek- kende teologi.

Den tredje retning ble betegnet som bredkirkelig. Den var rasjona- listisk og bygget på de deistiske filosofer fra det 17. og 18. århundre. Hovedprinsippet var for- nuftens autonomi. Kirkeidealet var den romslige kirke med plass for

divergerende trosoppfatninger. Et bestemt kirkesyn fantes ikke.

Alle de tre retningene har gitt betydelige impulser til Newmans religiøse utvikling.

Allerede som barn leste han Bibe- len og hadde god kjennskap til katekismen. I sin skoletid kom han under påvirkning av de lavkirkeli- ge, og som 15-åring hadde han et religiøst gjennombrudd. Han tileg- net seg et kristendomssyn som var kalvinistisk preget. De lavkirkeliges teologi var snever, men de la stor vekt på de fundamentale dogmer, for eksempel treenighetsdogmet. En streng livsførsel var minst like vik- tig som det læremessige.

Som ung student i Oxford, levde han etter disse retningslinjer og les- te bøker av lavkirkelige forfattere. Frykten for at hans livsførsel ikke skulle holde mål, uroet ham mer enn teologiske problemer.

Etter at han hadde avlagt sin eksamen, fikk Newman venner blant de rasjonalistisk innstilte ved universitetet. Av dem lærte han å tenke mer logisk og stringent enn han hittil hadde gjort. De aksepterte ikke uklar og ulogisk tenkning, hel- ler ikke vanetenkning. En eldre venn fikk ham til å innse at Bibelen uten kommentarer ikke overleverer

Kardinal Newmans Oxforddrøm genopplives

Kardinal Newmans drøm om et «oratorium» i Oxford ser ut til å bli virkelighet. Oratoriebrodrene i Birmingham, grunnlagt av Newman i 1848 med den hellige Filip Neri som inspirasjonskilde, har sagt ja til en oppfordring fra erkebiskop Maurice Couve de Murville av Birmingham om å sende to prester som kan ha ansvaret for St. Aloysius sogn i Oxford fra

september i år. De vil få selskap av oratorianer-studenter når semesteret starter.

I august 1864 kjøpte Newman, som i 1830-årene i egenskap av lærer ved Oriel College hadde vært en av lederne av Oxfordbevegelsen i dens forsøk på å finne en anglikansk «mellomvei» mellom protestantisme og katolisisme, en eiendom på 20 mål i Oxford, og med støtte fra den lokale biskop begynte han å samle penger til å

bygge en kirke. Men Englands kardinal Manning og flere med ham mente at enhver form for Oxford-utdannelse var å anse som uønsket, ja, endog farlig for en katolikk, og det lyktes dem å overbevise Roma om det riktige ved dette standpunkt – hvilket satte en stopper for Newmans planer. Men nå ser det ut til at kardinalens drøm endelig skal bli virkelighet.

CATHOLIC HERALD

4

dogmer i eksplisitt form, det vil si dogmer som er utredet og logisk klarlagt. Det er ikke slik at hvilken som helst bibelleser kan finne frem til de kristne læresetninger på egen hånd, ikke engang til de mest fundamentale. På grunn av Bibelens form og struktur eksisterer det her et problem, men dette er lite påaktet. Man tenker ikke over at det er i implisitt eller ikke klart uttalt form man finner dogmene i Bibelen, fordi man kjenner læresetningenes ordlyd bedre enn Bibelens utsagn. Det faktiske forhold er at man helt ubevisst nyttiggjør seg tradisjoner utenom Bibelen.

En annen av hans nye venner hjalp Newman til å forstå at den synlige kirke har et behov å fylle som formidler av de åpenbarte dogmer så vel som av den sakramentale nåde. Han leste en bok om analogi i forbindelse med religion, «Analogy of Religion», skrevet av den anglikanske biskop Butler på 1700-tallet, og samtalte om den med sin venn. Biskop Butler sier at det er en analogi mellom Guds forskjellige verk, mellom den synlige og den usynlige verden, mellom naturens orden og gang på den ene siden og religion på den andre. Med dette utgangspunkt kom Newman til den konklusjon at et system som er mindre viktig, kan være sakramentalt forbundet med et høyere og viktigere. Dette innebærer ikke bare at de synlige ting kan symbolisere de usynlige, men også at synlige elementer kan komme til å meddele noe usynlig som ligger høyere enn det disse elementer egentlig er i seg selv. Det er dette som hos Newman blir betegnet som det sakramentale

1801 – 1890

John H. Card. Newman

prinsipp når det anvendes på kristendommens område. Bestemte kristelige institusjoner og seremonier fungerer som kanaler til formidling av guddommelige realiteter.

Med sitt nye syn på Bibel og tradisjon, kirke og sakramenter tilhørte ikke Newman mer den lavkirkelige retning. Han sto i gjeld til sine rasjonalistiske venner som hadde lært ham å tenke logisk og selvstendig, og dertil ledet ham frem til nye standpunkter. Men med sin ortodokse grunninnstilling kunne han ikke slutte seg til deres retning. Istedet fant han seg snart hjemme blant de høykirkelige. Han leste ortodoks anglikansk teologi og begynte å studere kirkefedrene systematisk. Og han knyttet vennskapsbånd med høykirkelige teologer. De følgende år kan sees som en

forberedelsestid. I 1833 startet den bevegelse som skulle gjøre Newmans navn kjent, «Oxford Tractarian Movement».

Historisk sett er det naturlig å se denne bevegelse som en reaksjon mot den engelske kirkepolitikk i 1830-årene. Den var så liberalistisk at den engelske statskirke begynte å ryste i sine grunnvoller. Men Oxfordbevegelsen var ikke bare en protest mot liberalismen, den hadde også et positivt kirkeprogram av høykirkelig karakter. Den la vekt på apostolisk suksesjon, og den hevdet sakramentenes og helliggjørelsens betydning. Sine idéer søkte den å utbre ved mindre avhandlinger som ble kalt «Tracts for the Times». Nesten alle disse ble forfattet av Newman. Han var også den egentlige leder av bevegelsen. Oxfordbevegelsens historie er en del av Newmans egen historie, nærmere bestemt er den et ledd i hans konversjonshistorie.

Via kirkefedrene til Rom

Det var ikke Newmans ønske å bli Oxfordbevegelsens leder, men det falt seg slik likevel, for hans personlighet øvet sterk tiltrekning på andre mennesker.

Mot den liberale dogmeløse kristendom stillet Newman opp en dogmatisk kristendom. Hans tro hadde alltid vært dogmatisk. Like fra 15-årsalderen var dogmene fundamentene for hans religion. Han har sagt at begrepet dogmefri kristendom ikke engang eksisterte for ham. Religionen oppfattet bare som en følelse, var i hans øyne «innbildning og narreri». Han brukte sterke uttrykk her, for eks.: «Vi kunne like

Katolsk universitet i Australia

Australias første katolske universitet starter sitt utdanningsprogram den 1. januar 1991. Universitetet omfatter følgende institusjoner: Catholic College of Education (Sydney), Institute of Catholic Education, Victoria (Melbourne), McAuley College (Brisbane) og Signadou College of Teacher Education (Canberra).

Ingen av landets universiteter har til nå hatt katolsk teologi som studiefag. Regjeringen støtter prosjektet med 1,3 mill. \$.

CHRIST IN D. GEGENWART

Konferanse om «pilegrimstrafikken»

For første gang i historien arrangerer Det pavelige råd for turisme en messe for internasjonal «religiøs turisme» for å koordinere «pilegrims-trafikken» i Europa. Det fire dager lange arrangementet, som finner sted i Ravenna i oktober, vil se nærmere på den «fromme turisme» og på den spirituelle arv og religiøse kultur i Europa. Vatikanet er særlig interes-

sert i den religiøse turisme i Italia. Turist-messen omfatter også en konferanse om temaet «Religiøs turisme: tro, kultur, institusjoner og dagligliv».

Hvert år velger ca. 30 millioner europeere – hvorav 15 millioner italienere – «åndelige turistmål», hovedsakelig steder knyttet til helgeners liv og «hellige hendelser».

CATHOLIC HERALD

5

gjærne lære og preke om solnedgangsintrykk som om følelser alene i religionen».

På grunnlag av det dogmatiske prinsipp, et sakramentalt system og opposisjon mot Rom ville Newman bygge et teologisk system. Det ble den såkalte Via Media-teorien. Newman ville gjøre denne teori til en positiv anglikansk teologi. Han fremsatte sin kirketeori i et verk som han kalte: «The Prophetic Office of the Church viewed relatively to Romanism and Popular Protestantism» (1836).

Newman betraktet oldkirken som anglikanismens faste borg, men det skulle vise seg at denne borg slett ikke var uinntagelig. Det oppdaget han under sine studier av kirkefedrene. Sommeren 1839 leste han om monofysittene, og da begynte han for første gang å tvile på holdbarheten av anglikanismen, for det var mange trekk ved monofysittene og deres holdning overfor Rom som minnet ham om anglikanerne. Hans egen tids kirkehistorie ble likefrem gjenspeilet i det 5. århundre. I disse stridigheter var Rom alltid den samme, men motstanderne vekslet, dengang monofysittene, nå anglikanerne.

Den uro som var vakt i Newmans sinn, ble forsterket like etterpå, da han leste en artikkel av den katolske biskop Wiseman. Der sammenlignet Wiseman anglikanerne med donatistene. I artikkelen var det et sitat fra Augustin: «Securus iudicat orbis terrarum» (ordrett: Jordkretsen dømmer trygt). Med «orbis terrarum» mente Augustin den universelle kirke. Denne kirke er sikker i sin dom. Disse ordene

slo ned i Newmans tanker som et lyn. Det som foruroliget ham, var at Augustin, en av oldkirkens representanter, løste dogmestridigheter etter et annet prinsipp enn det han hadde trodd. Newman hadde hittil ment at dogmestridigheter skulle løses etter antikvitetsprinsippet, det vil si han hadde bare villet godta de dogmer som var formulert i den eldste kirke. Nå løste Augustin dogmestridigheter etter autoritetsprinsippet, og autoriteten var den instans som hadde trygghet og visshet, nemlig Rom. Denne oppdagelse kullkastet Via Media-teorien for Newman. Nå slo den tanken plutselig ned i ham: «Rom vil få rett likevel».

For å greie ut spørsmålet om den engelske kirkes katolisitet, tok Newman for seg dens bekjennelsesskrift, de 39 artikler som ble satt opp under dronning Elisabeth I. Han begynte å fortolke artiklene og utgav et essay om saken. Det var den berømte «Tract, no. 90», som utkom i 1841. Der prøvde han å redusere stridsspørsmålene mellom Rom og anglikanismen ved å fortolke artiklene i mest mulig katolsk mening.

Tract no. 90 betegner Oxfordbevegelsens undergang. Den fremkalte en storm av protester. Biskop etter biskop talte imot den, og til

slutt ble den fordømt. Newman trakk seg tilbake til Littlemore, en landsby i nærheten av Oxford, der han hadde kjøpt en liten eiendom.

Hele Newmans tenkning i disse årene var en stadig gjentatt overveielse av argumentene for og imot Rom. I «Apologia» har han sagt at fra 1841 var han så å si på sitt dødsleie som anglikaner, og dette dødsleie varte i fire lange år.

I begynnelsen av 1843 kom Newman med en offentlig tilbakekallelse av de beskyldninger som han hadde rettet mot Rom. Et halvt år etter oppgav han sin stilling som prest, og trakk seg tilbake som legmann. I et brev hvor han redegjorde for sin handlemåte, sa han at han nå betraktet Romerkirken som den katolske og apostoliske kirke, og han var mer overbevist om at den anglikanske kirke var skismatisk enn at Rom hadde gjort tilføyelser til den opprinnelige tro.

De kristne dogmer - en erkjennelsesprosess

Men ennå var det noen hindringer som sperret veien for ham. Det gjaldt særlig Maria- og helgendyrkelsen slik han hittil hadde oppfattet den. Hans overveielser på dette punkt førte ham til det dogmatiske utviklingsprinsipp. Riktignok hadde jomfru Maria større plass i den

*Ex umbris et imaginibus in veritatem -
«fra skygger og bilder til sannheten».*

Innskriften på kardinal Newmans grav

Nødrops fra prester i krise

– Et økende antall skilsmisser blant prester dolker Den norske kirke i hjerteregionen. Det kan bli ett av de alvorligste hindrene for kirkens tjeneste i 90-årene. Alvorlig svikt i personalomsorg og veiledning fra kirkens øverste ledelse er blant årsakene, sier Ottar Myrseth, medlem av sentralstyret i Presteforeningen, til avisen «Vårt Land». Myrseth er verneombud for prestene i Den norske kirke og mener at

nødsrikene fra prester i krise tikker inn lettere enn noen gang for.

Bak krisesignalene tegner han bildet av en prestand i et stadig striere krysspress. Presten spennes mellom krav fra super-aktive menigheter, utarbeidende ektefelle og økende åndelig nysgjerrighet og tørst blant folk flest. Prestefamiliene merker også presset fra opplosningstendensene som gjelder i samfunnet generelt.

Håper på en «middelvei»

Wiens tidligere erkebiskop, kardinal Franz König, som nylig fylte 85 år, håper at «middelveien» skal få sitt gjennombrudd i Kirkens aktuelle konflikter. Han er bekymret over at det nærmest er dannet partier i politisk forstand innen Kirken som gjensidig bebreider hverandre for å være enten «trangsynte» eller «altfor liberale», men han går klart imot at Det 2. Vatikankonsil skulle være kilden til denne splittelse. Kar-

6

nåværende romersk-katolske kirke enn i den antikke, men slik var det også med eukaristien, ja, med alle elementer av kristendommen. Den nåværende romerske katolisisme var den apostoliske kristendom i forstørret utgave. Forholdet mellom de to var som mellom barnet og det voksne menneske. Personen er den samme, veksten utsletter ikke identiteten. Proporsjonene består, men elementene vokser, slik blir harmonien bevart. Derfor er det galt å plukke ut en enkelt del, den må alltid sees i sammenheng med helheten. Newman kom altså til å se de kristne dogmer i lys av utviklingsprinsippet.

Mens Newman tenkte igjennom teologiske problemer i lys av utviklingsidéen, fortsatte uvissheten å plage ham. Derfor besluttet han å skrive en avhandling om spørsmålet, og hvis hans meninger etter bokens avslutning fremdeles drog ham til Rom, ville han søke om opptagelse i denne kirke.

Slik ble hans «Essay on Development of Christian Doctrine» skrevet i løpet av 1845. Det er et av det 19. århundres mest betydelige bidrag til den teologiske litteratur. Dessuten inntar boken en sentral plass i Newmans litterære produksjon. Den gir oss hans syn på dogme- og kirkehistorien i filosofisk perspektiv. Grunntanken i boken er denne: «Growth is the evidence of life - Vekst er bevis på liv.»

I lys av denne teori sammenlignet han dogmenes opprinnelse i oldkirken med deres senere utvikling innen Romerkirken. Newman definerte hva han mente med utvikling. Han skjelnet mellom sann utvikling

Engel med normal, jordisk side

- I den detaljerte og omfangsrike Newman-biografien som ble offentliggjort i forrige måned, insisterer forfatteren, Sheridan Gilley, på at hans «emne» var «en engel med en normal jordisk side». Selv om svært få vil så tvil om Newmans genialitet eller hans fremsyn - begge deler kvaliteter som gjør det berettiget å anse ham som en forløper for Det 2. Vatikankonsil - er det viktig ikke å bli så opptatt av lovprisning og hyldest at vi taper det menneskelige av syne, skriver ukeavisen *Catholic Herald* på lederplass.

- Ett av de mest bemerkelsesverdige trekk ved Newmans liv var nettopp at han, som aldri oppnådde noe høyt kirkelig embede (kun en kardinalshatt som en slags trøst sent i livet), både som anglikaner og som katolikk var gjenstand for så stor oppmerksomhet og aktelse fra allmennheten. Han gjorde religion og trossaker til gjenstand for en bredere debatt ved selve styrken og språkbruken i sin argumentasjon. Både statsmenn og politikere, teologer og akademikere søkte hans syn på saken og hans råd. Ifølge Newman må Kirken nemlig innlate seg med den moderne verden. Det er utvilsomt en jordnær side ved hans geni, men en side vi må vokte oss vel for å overse.

og forfalskning. Den viktigste betingelse for sann utvikling er at identiteten bevares. Det opprinnelige må kunne gjenkjennes i det som følger etter. For Newman gjaldt det å finne ut om oldkirken og det nåværende Rom var identiske. Han kom til et positivt resultat.

Fra menneskelig synspunkt kunne man nesten si at Newman skrev seg frem til den katolske overbevisning under sitt arbeide med «Development of Christian Doctrine». Da vissheten var der, handlet han raskt. Hans konversjon hadde tatt mange år, men nå da han var overbevist, gav han seg ikke engang tid til å fullføre boken, og den er ikke blitt avsluttet senere heller. Han ble opptatt i den katolske kirke 8. oktober 1845.

Psykologi og historie var de to viktigste objekter for Newmans filosofi: I psykologien var det troens psykologi og den religiøse erkjennelse, i historie var det dogmehistorien. På begge emner brukte han den samme teori, nemlig evolusjonsteorien. Vi har sett hvordan Newman så dogmene i lys av denne teori. Men etter hvert som han tenkte, utvidet problemet seg for ham. Utvikling var ikke bare en historisk lov, men et filosofisk fenomen som bestemte retningen av kristen tenkning. Det virket ikke bare på troens gjenstand, men også på selve troen. Newman brukte utviklingsprinsippet like meget på den religiøse erkjennelse som på dogmene. Ja, egentlig var det først og fremst på kristen tenkning at dette prinsipp

dinal König, som er den siste gjenlevende av de store kirkeledere som preget konsilet, mener det er temaer som allerede før konsilet var omstridt, som nå er kommet tilbake.

Et åpent spørsmål er ifølge kardinalen «biskopenes kollegialitet», et tema som Det 2. Vatikankonsil satte i søkelyset. Det 1. Vatikankonsil hadde fremhevet pavenes rolle som tegn og garant for enheten, men

som følge av den fransk-tyske krig i 1870/71 kom konsilet aldri så langt som til å behandle forholdet mellom paven og biskopene. Det 2. Vatikankonsil tok opp dette temaet og la vekt på at «paven ikke er sjefen og biskopene hans embedsmenn». Konsilets mål var å finne en vei som «realiserer idéen om apostelkollegiet i vår tid», men det har ennå ikke lyktes å realisere den «slik at man ofte får det inntrykk at det

utelukkende er paven og kurien som styrer Kirke», sier kardinal König ifølge «Kirche und Leben».

I en kommentar i anledning kardinalens 85-årsdag, skriver Katholische Nachrichtenagentur (KNA) at «det må skuffe den urettelige forkjemper for åpenhet og dialog i Kirken at så meget av ånden fra Det 2. Vatikankonsil er gått tapt de siste 10 år».

virket, og som følge derav på dogmene, for dogmene er resultatet av at de kristne, eller rettere kirken, overveier og trenger dypere inn i gjenstanden for sin tro, den åpenbarte sannhet. Derfor får kirken og de enkelte kristne etter hvert en større forståelse og klarere bevissthet om hva de tror. Det som først var ubevisst, blir senere bevisst tro, og når denne tro er blitt bevisst, fremkaller den definering av dogmer.

Det er altså en vesensforskjell mellom Newmans evolusjonsteori, og de utviklingslærer vi kjenner under navn av darwinisme, fremskrittsslov og lignende. Disse siste regner nemlig med en forandring eller forbedring i selve tingene, objektene for vår erkjennelse. Newmans utviklingsteori gjelder bare erkjennelsesprosessen og det erkjennende subjekt.

Til sist: Newman har fremstilt sine teologiske og filosofiske tanker ikke ved hjelp av vanlig teknisk sprog og abstrakte faguttrykk, men som dikter og som en mester i behandlingen av det engelske sprog. Han er en av den engelske litteraturs største stilister.

Sr. Borghild Gundersen S. H. C. J.
Marit Flagstad

Ønsker levende miljø på Utstein Kloster

Det restaurerte Utstein Kloster ble gjenåpnet ved 700-årsjubileet, Larsok 10. august 1965. I en artikkel i *Stavanger Aftenblad* nå 25 år etter skriver biskop Bjørn Bue at stiftelsens styre dengang hadde visjoner om klosteret som et sted hvor det skulle «bys inn til samvær om de grunnkrefter som har formet vår kristentro og kultur, til ny gjennomtenkning av menneskesjels og menneskeverdens problemer». Ved 25-årsjubileet må vi innrømme at disse visjoner bare delvis er gått i oppfyllelse. «Utstein er blitt et interessant kulturminne og et eksklusivt sted for seminarer... for grupperinger med rikelig tilgang på offentlige eller private midler,» skriver Bue som minner om at «de tradisjonelle forsknings-, ånds-, kultur- og religiøse grupperinger har trang økonomi».

Biskop Bue har sine egne visjoner for klosteret - ut over stedet som museum og kurssted. «For å skape et kontinuerlig åndelig liv i og omkring

klosteret, er det viktig at vi tar med oss ånden fra de første innvandremunker som holdt gudstjeneste- og bønnelivet oppe i klosteret. Vi trenger et prestepar eller ordensbrødre som kan bære oppe gudstjeneste- og bønneliv i klosterkirken. Først da vil klosteret ha mulighet til å bli et levende sted for mennesker som søker livets innerste mening og mål. Mennesker med ulik religiøs og kulturell bakgrunn vil kunne møtes. Mennesker som søker stillheten, åndelig og legemlig hvile, vil finne ny styrke. Ved regelmessige tidebønner i klosterkirken vil klosteret gi noe mer enn en museumsopplevelse for besøkende. Stressede seminardeltakere vil kunne få oppleve et åndelig pustedorom og kjenne styrken i vår kristne kulturbakgrunn,» skriver biskop Bue som avslutter sin artikkel med følgende spørsmål: «Når vi har et kloster, hvorfor ikke vedkjenne oss klostertradisjonens åndelige dimensjoner?»

Kirkens sjanse i Øst-Europa

– Kirken kan kun bevare sin innflytelse i Øst-Europa og kanskje gjenvinne den i Vesten dersom det lykkes den å endre sin fremtoning fra preste-orientert kirke til en aktiv og klart 'legfolkåret' kirke, sa den ungarske erkebiskop Istvan Seregely på et møte nylig arrangert av Det pavelige råd for de ikke-troende. Den polske biskop Alfons Nossol støttet den ungarske biskops syn.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Advarer mot marxismen

Pave Johannes Paul II kom nylig med et nokså skarpt angrep på frigjøringssteologien og advarte latin-amerikanerne mot å ta marxismen bokstavelig. Advarselen står i et brev til ordensfolk i anledning forberedelsene til 500-årsmarkeringen i 1992 av kristningen av det amerikanske kontinent. Paven skriver at ordensfolk har vært til velsignelse for de fattige på det amerikanske kontinent fordi de har tatt

seg av de svakeste i samfunnet, men at enkelte er blitt smittet av en «ideologi» som ukritisk har godtatt marxistiske tolkninger av hva lidelser er, og de har derved «politisert det religiøse liv». Han sier også at de som gikk inn for den marxistiske tilnæringsmåten til religionen, ble et lett bytte for politiske partier «som ikke har noe til felles med Kirkens oppdrag og kall».

CATHOLIC HERALD

8 Rapport om Albania: **Religiøst ingenmannsland**

- Selv om regimet til dels er tvunget over på defensiven, later det til å være fast bestemt på å vise så lite ettergivenhet som mulig, skriver *Janice Broun* i en rapport i *Catholic Herald* om religionens kår i Albania - landet som i 1967 forbød alle former for religionsutøvelse, men som nå såvidt begynner å løsne på jerngrepet.

Mens kommunismens siste bastion i Øst-Europa så smått synes å smuldre opp, lever albanske troende nærmest i et slags ingenmannsland. Riktignok pådrar de seg ikke lenger fengselsstraffer på tre til ti år for "religionsdyrkelse", men de får heller ikke gjenåpne eller tilbakeføre til religiøs bruk de over 2.000 gudshus som har vært stengt eller brukt til andre formål siden 1967. Flesteparten av dem er moskéer, for Albania var ca. 70% muslimsk, men det finnes også ca. 600 tidligere ortodokse kirker og 327 tidligere katolske kirker. Selv om regimet til en viss grad er tvunget over på defensiven, later det til å være fast bestemt på å vise så lite ettergivenhet som mulig.

Mange måter å utrydde religion på...

Over 100 av landets 160 katolske geistlige døde i fengsel eller i arbeidsleirer, mange av dem i de første ti år av kommuniststyret da staten satte drenering av landets store myrområder høyt på prioriteringslisten - og benyttet fanger som arbeidskraft. Forholdene i disse lei-

rene, der malariaen florerer, var forferdelige - beskrivelser og tallmateriale finnes i boken *Banishing God from Albania*.

Den katolske kirke ble særlig hårdt forfulgt, motstanden mot kommunismen var nemlig sterkest fra den katolske del av befolkningen. Den katolske kirke har, til tross for at den tallmessig langt fra har kunnet måle seg med muslimer eller ortodokse, spilt en viktig rolle for landets kulturliv i tidligere tider, ikke minst gjennom sine skoler, drevet av dyktige ordensfolk. Katolikkene var særlig å finne nord i landet, ved grensen til Monte Negro, med byen Shkodra som sentrum. Noen katolske prester deltok i oppstanden i 1946, kommunistlederne derimot hadde muslimsk bakgrunn og kom fra de sydlige deler av landet - navnet Hoxha betyr faktisk muslimsk prest.

Bare én katolsk biskop har overlevd: Det er Nikoll Troshani som ble satt fri etter 15 år i fengsel sammen med et titalls andre gamle prester. Den 87 år gamle pater Pjeter Meshkella, en frittalende jesuitt, døde for to år siden i fengsel hvor

han hadde tilbragt 35 år av sitt liv. Sist han ble arrestert var i 1985, årsaken var at han leste julemesse hjemme hos seg selv. Pater Ndoc Luli, tidligere professor ved et presteseminar som ble stengt for 40 år siden, ble satt fri i fjor etter 9 års fengsel for å ha døpt sine to nevøer i et skur på et kollektivbruk.

Også de ortodokse har lidit. Nylig ble det kjent at den 45 år gamle Clearchos Papassavas er fengslet for annen gang for forsøk på å ta seg over til Hellas. Han ønsker å bli munk og prest, og det fortelles at han åpenlyst forkynner Kristus i fengselet - noe som kan få alvorlige konsekvenser for ham.

Da regjeringen gikk inn for å forby alle navn med religiøs opprinnelse, var det kristne, ikke muslimske navn, som ble forbudt. Kampanjen lyktes imidlertid bare delvis idet mange foreldre ga sine barn to navn, et helgennavn til hjemmebruk og et statlig godkjent navn til offisiell bruk.

Undergrunnskirke nærmest umulig

Å organisere en strukturert undergrunnskirke var nærmest umulig under de rådende forhold. Det var forbudt å reise innen landet uten statens tillatelse, og de av prestskapet som overlevde de første hårde årene, ble nøye overvåket. Skolebarn ble oppfordret til å angi foreldre som ba eller hadde gjemt unna ikoner, kors eller bibler. De fleste foreldre holdt derfor sin tro hemmelig.

Det er faktisk først etter at de er kommet som flyktninger til vesten, at mange albanere blir klar over

Asylretten må ikke begrenses

— Den internasjonale katolske fredsbevegelsen «Pax Christi» går imot ethvert forsøk på å innskrenke menneskers asylrett gjennom lover, dekreter eller andre foranstaltninger. Man bør aktivt motarbeide fremmedfrykt og forsøk fra flere europeiske stater på å skyve flyktninger videre til naboland. «Noen må gi stemme til dem som ingen stemme har i samfunnet,» heter det i en uttalelse.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Kardinal Arns positiv til marxismens krise

Den brasilianske kardinal Paulo Evaristo Arns ser marxismens nederlag i Europa som noe svært positivt nettopp med tanke på forholdene i Latinamerika. «Nå kan man ikke lenger anklage oss for å være marxistvennlige,» sier kardinalen i et intervju med en italiensk avis.

Hans ord er en klar henvisning til den innsats Kirken i Brasil gjør for de fattige og for dens støtte til frigjøringssteologien. Riktignok har man studert marxismens metoder, sier kardinal Arns, men slik den er blitt virkeliggjort i Øst-Europa, har den alltid vært svært fremmed for Brasils katolikker. KATHPRESS

betydningen av forskjellige religiøse symboler og over sin families religiøse troskap. Myndighetene har forsøkt å oppspore troende ved å servere "forbudte matvarer" i kantiner og på skoler - nærmere bestemt kjøtt og melkeprodukter i fastetiden, eller svinekjøtt i muslimske områder.

Men noen menigheter har likevel klart å overleve: I en nedfallen kirke samles mellom 100 og 300 mennesker for å be under ledelse av en "eldste". Et annet sted hentet legfolk sakramentet hos en prest og delte det ut i hemmelighet. Dødsbud ble sendt ad omveier til presten med bønn om forbønn.

Rester av religiøse skikker overlever, noen av dem er riktignok mer kulturelt enn religiøst betinget. En flyktning fra Nord-Albania regner med at ca. 75% av folkene i hans hjemlige landsby døper sine barn i hemmelighet - de bruker vann fra elven slik jesuittene lærte dem for lenge siden. Ca. 95% av albanerne gifter seg innen sin tradisjonelle religiøse gruppe.

Hvor meget den enkelte forstår av betydningen av de religiøse symboler og skikker, er en annen sak. Før krigen hørte Albania og Kossovo-provinsen i Jugoslavia til de mest primitive områder i Europa, med fjellområdene i nord som særlig tilbakeliggende. Ordensfolk arbeidet under forhold som nå ville bli karakterisert som "den tredje verden", for å få slutt på ættefeider og diverse hedenske skikker. Senest i år gikk katolske biskoper og muslimske ledere i Kossovo-provinsen, et område hvor det ikke har vært noen religionsforfølgelse,

Fra verdenskrigens slutt til sin død i 1985 holdt Albanias diktator Enver Hoxha sine undersåtter i et jerngrep, og diktatorens bilde var å se overalt, i ulike posisjoner. Hans etterfølger Ramiz Alia har løsnet litt på grepet, men det er langt igjen...

sammen om en fordømmelse av blodhevn og en oppfordring til forsoning.

I de siste 20 år har det ikke vært noen organisert religionsundervisning i Albania, og i 20 år før det igjen var undervisningen heller minimal på grunn av utryddelsen av geistligheten. Katolikker som har fått reise ut nå i det siste, har kriti-

sert Vatikanradioen fordi det bare ble sendt messer på latin i programmene rettet til Albania - kun lesningen var på albansk; de evangelikale derimot får ros for å sende langt nyttigere radioprogrammer.

Ifølge uttalelser nylig fra albanske intellektuelle, som først nå så smått våger å ta ordet, er landet åndelig sett nærmest dødt, folk er motløse, nedtrykte og temmelig forvirret. En medisinsk ekspert ga uttrykk for at han nok kan ta seg av de fysiske problemer hos sine pasienter, men at de mange problemer av mental og åndelig art langt overgår hans kompetanse. På samme måte som i Romania har 40 års kommuniststyre undergravet de grunnleggende moralske og åndelige verdier; folket er psykologisk sykt. Utenlandske misjonsorganisasjoner vil - om de får slippe til! - måtte stille til rådighet langt mer enn midler til reparasjon av kirkebygg om et åndelig liv skal kunne gjenopprettes i landet, konkluderer Janice Broun.

Paven til Cuba i 1992

I begynnelsen av 1992 kommer pave Johannes Paul II til å besøke Cuba. At besøket er utsatt, skyldes ifølge den italienske avisen «Avvenire» at president Fidel Castro først vil ta imot paven når den politiske forandring som skal innledes med kommunistenes partidag i mai 1991, er blitt virkelighet. KATHPRESS

Første messe på flere århundrer

Nylig ble det for føyte gang på flere århundrer feiret messe i ruinene av St. Johannes-basilikaen i Efesos i Tyrkia på det sted der evangelisten Johannes ligger begravet – østerrikske arkeologer fant hans grav i 1931. Med spesialtillatelse fra de tyrkiske myndigheter kunne erkebiskopen av Neapel, kardinal Michele Giordano, feire messen med ca. 100 italienske pilegrimer og deltagerne i et internasio-

nalt bibelteologisk symposium om evangelisten Johannes.

Helt frem til 1400-tallet var Johannes-basilikaen en av kristenhetens viktigste valfartskirker. Den treskips kirken med hele elleve kupler ble oppført på 500-tallet under keiser Justinian på en høyde i Efesos og ble midtpunktet i byen som på den tiden bar navnet «Agius Theologos» til ære for evangelisten Johannes. Ved den tyrkisk-greske befolkningsutveksling i

1923 var en del av byens innbyggere fremdeles kristne. Under tyrkernes store kamper på 1950-tallet forte utskiftningen av stedsnavn til at byen fikk navnet Selcuk. Pilgrimsferden og det internasjonale symposiet var organisert av italienske kapusinermunke som ønsker å gjenoppvekke den vestlige kristenhets bevissthet om at det nåværende Tyrkia – sammen med Palestina – er kristendommens opprinnelige «land». Fides

Det begynte med fire franske St. Josephsøstre og to håndfulle fremmedarbeiderbarn i et nedslitt, gammelt hus i Teatergaten i Oslo i august 1865. I dag er St. Sunniva Skole en vakker og velutstyrt, kjent og velrennomert skole med 465 elever fra hele 34 forskjellige nasjoner. En statsstøttet “livs-synsskole” med katolsk kristentro som inspirasjon og grunnpillars, men der katolikker, hinduer, muslimer, frikirkekristne og flere til lever i fredelig - om enn langtfra lydløs! - samek-sistens.

Men tilbake til begynnelsen. Og begynnelsen var - så leser vi i St. Josephsøstrenes jubileumsskrift ved 100-årsmarkeringen i 1965 - at “rundt 1860 ville sognepresten ved St. Olavs kirke prøve å grunnlegge en liten menighetsskole for barna til de utenlandske fagarbeidere som bodde i hovedstaden. Han var fransk, derfor henvendte han seg til

den franske konsul i Norge. Denne kjente St. Josephsøstrene i Chambéry og hadde sin egen søster i denne kongregasjonen. Den 4. august kom de første søstre fra Chambéry. De var fire i tallet.”

Hodestups ut i det!

Og flyttet inn i det gamle to-etasjes murhus hvor de bare tolv dager

Teatergaten 4 i Oslo hvor St. Josephsøstrene åpnet sin første skole i 1865 – ved 100-årsjubileet i 1965 stod huset fremdeles, i dag raser Oslo-trafikken i tunnel der grunnmur og kjeller stod.

etter ankomsten startet sin ørlille skole i det største av de par rom de disponerte. “Selv hadde de bare ett rom for seg selv, sinnrikt oppdelt ved skjerm Brett i soveværelse, kommunetværelse, oratorium og refektorium, mens kjøkkenet var et kott til gården,” noterer Mgr. Kjelstrup i boken “Norvegia Catholica” fra 1942. Blant de øvrige leieboerne i gården var den like lærde som beskjedne Ivar Aasen.

De fire må, som mange av de utenlandske ordensøstre som i årenes løp har slått seg ned i vårt land, ha vært både modige og sterke kvinner. For hovedstadens beboere derimot fortonet de seg som særdeles fremmede fugler - ordenssøstre hadde det ikke vært i byen siden før reformasjonen! Skjønt i de første månedene visste man ikke at de var det: Søstrene gikk nemlig kledd “som damer”, forteller annalene. “Men det ble visket i menigheten at de var ordenssøstre. Da kom en dame fra St.Olavs menighet til dem med forslag om å ta ordensdrakten i bruk. En søndag kom søstrene til messen i sin ordensdrakt. Etter høy-messen sto det mange folk foran kirken for å se nærmere på denne drakten. Nede ved fortauet ventet en landauer, den samme damen ville nå kjøre søstrene gjennom byen, så befolkningen kunne gjøre seg fortrolig med søstrenes ordensdrakt.” Det hører med at denne noe uvanlige byturen var forhåndsannonisert i pressen!

Det bygges - stort

Året etter søstrenes ankomst er i hovedstadens historie kjent som “koleraåret”, og søstrene fikk hen-

Det spanske parlament har med stort flertall vedtatt en ny skolelov som gjør deltagelse i religionsundervisning frivillig og ikke tilbyr etikkundervisning som alternativ. De katolske biskoper har på det skarpeste kritisert loven, og det katolske foreldreforbund anklager regjeringen for diskriminering av de katolske skolene, mens den sosialistiske regjeringen hevder at den har tatt hensyn til de grunnlovssikrede rettigheter samt konkordatet med paven. KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Jerikos murer

Den kanadiske arkeologen Bryant Wood bekrefter Bibelens ord: Jerikos murer har, som skrevet står, en gang raskt falt sammen. Han mener dog at det neppe var israelittenes basuner og hørrop som forårsaket «fallet», men snarere et jordskjelv. I hvert fall er murene ikke falt etter lang beleiring og dertil hørende odeleggelse,

for utgravningen viser at mange av husene hadde fulle matlagre. Ifølge Bibelen falt Jeriko etter syv dagers beleiring. På den syvende dagen gikk den israelittiske hæren syv ganger rundt bymurene med Herrens ark mens syv prester blåste i basuner, og ved det avsluttende krigsropet styrtet murene sammen. Fides

det annet sekel!

Enkedronning Josephine legger ned grunnsteinen til St. Josephs Institutt 9. juli 1874.

dene fulle med å hjelpe syke og pårørende - i tillegg til skolearbeidet. Snart ble de helsemessige forholdene i Teatergaten uholdbare, og søstrene flyttet sammen med skolen opp til St.Olav prestegård, rett bak St.Olav kirke som var blitt innviet i 1856. To år senere, i 1868, flyttet kloster og skole inn i "professor Fayes gård" med tilliggende stor hage - og derved utvidelsesmuligheter - rett over gaten fra kirke og prestegård. Skolens adresse ble Akersvn. 4, og det er den fremdeles. Men navnet har skiftet fra den gang. Da kaltes den *Den franske*

skole, og krøniken melder at "det oppstod en avisfeide" da søstrene i 1891 ønsket å oppkalle skolen etter den hellige Sunniva: "Dette norske helgennavnet skremte visst enkelte mennesker. Heldigvis la stormen seg, og skolen fikk beholde den hellige Sunnivas navn."

I dag raser Oslo-trafikken i tunnel der grunnmur og kjeller til det gamle huset i Teatergaten stod. Men professorens gamle trevilla står den dag i dag; siden 1934 har den huset St. Sunniva barnehage. Og i professor Fayes store hage - samt på nabotomten - er store kloster- og

skolebygg grodd opp i årenes løp. Alt i 1876 ble det nye St. Josephs Institutt innviet - "takket være verdifull støtte fra den katolske enkedronning Josefine". Det katolske kvarter, som folk var begynt kalle strøket nederst i Akersveien, tok for alvor form. I 1896 stod søstrenes store, nye sykehus ferdig.

I 1920 hadde St. Sunniva 120 elever, plassmangelen ble igjen følelig, og i 1929 kom to store skolefløyer til - en utvidelse som gjorde at søstrene, som nå var adskillig flere enn de opprinnelige fire, kunne føye en "middelskole" til sin 7-årige folkeskole. På grunn av de vanskelige forhold under krigen, ble middelskolen avviklet i 1941. I 1940 ble søstrenes kapell innviet - og det katolske kvarter hadde fått det ansikt det i store trekk fremdeles har.

Det offentlige trår til - endelig!

St. Sunniva skoles historie "er en tålmodets og utholdenhetens krønike, frem til den dyktig ledede skole den er idag. . . et ærgjerrig og krevende friskoleeksperiment som har avtvunget foreldre og myndigheter respekt og sympati," skrev St.Olav Tidsskrift ved 100-årsjubiléet i 1965. Det hører med til historien at skolen inntil da ikke hadde innkassert én øre i offentlig støtte, og at den aldri har vært en skole for den økonomiske elite - eller andre eliter, for den saks skyld. Det var sparing og slit og stor personlig nøysomhet fra søstrenes side kombinert med basarer og innsamlinger, appeller til store og små velgjørere hjemme og ute som gjorde det mulig å drive skolen før den i 1970 ble "til-

Skadelig forkynnelse

– *Mirakelforkynnelsen i lokal-TV og nærradio er ukristelig og uansvarlig. Den skaper menneskelige tragedier og dreper troen, sier sogneprest Harald Bekken i Vålerengen menighet i Oslo. – Som sjelesorger moter jeg nærmest daglig ofrene for denne forkynnelsen. Predikantene forkynner at alle som virkelig tror, skal verges mot alle ulykker og være fri for sykdom, og at troende som ber om å bli friske, skal bli helbredet. Når så folk ikke*

blir bedre, eller bedringen viser seg bare å være midlertidig, må de tro at det er deres egen tro det er noe i veien med.

– *Som kristen tror jeg at Gud kan gjøre undere, og at vi skal be til Jesus om alt. Men Bibelen sier ikke at vi kan kommandere Gud til å helbrede når vi vil. Jakten på undere som bekreftelse på rett gudsforhold, er vranglere. De som forkynner slikt, bedriver åndelig voldtukt, sier sogneprest Bekken. AFTENPOSTEN*

En kultur i villrede

«Den eneste muligheten mennesket har for å leve videre på kloden, er å prioritere andre verdier enn dagens samfunn gjør,» sa Inge Lonning i sitt åpningsforedrag ved en veterinærkongress i Oslo i sommer. «Hvilke overordnede mål følger vi? Et samfunn som har materiell velstand som mål, vil etterhvert gå i oppløsning.»

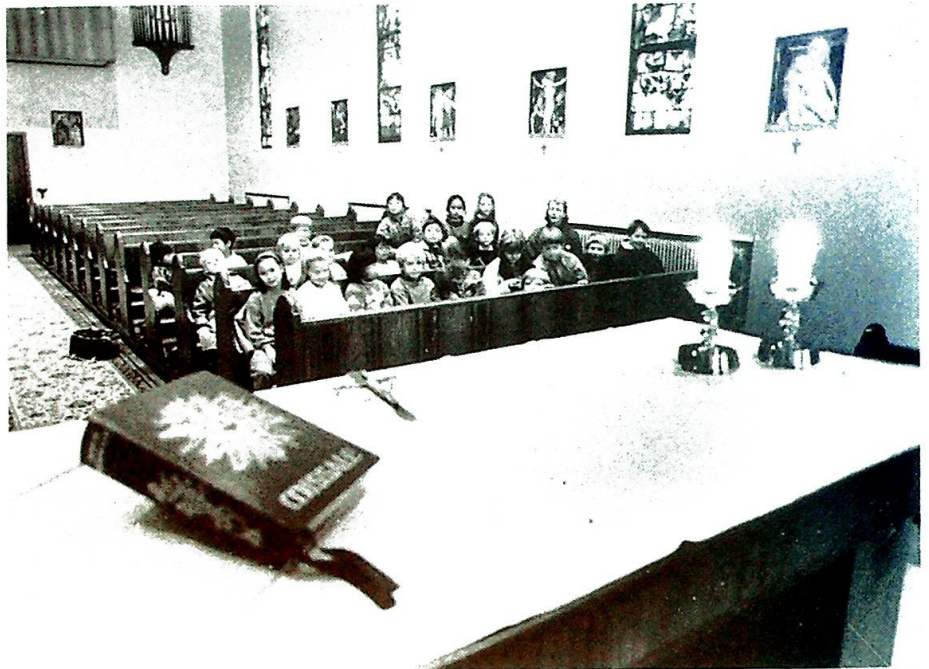
Inge Lonning pekte på at ordet kunn-

12

skuddsberettiget som livssynsskole" ifølge "Lov om tilskudd til private skoler". En lov som det tok tid å få forståelse og flertall for i Stortinget - til tross for FNs menneskerettighetserklæring fra 1948 som fastslår foreldres rett til å velge skole for sine barn, og en lignende konvensjon i Europarådets regi fra 1952/53.

Første gang skolen søkte om tilskudd, et beskjedent beløp til skolemateriell, var i 1948. De som stod for avslaget - for avslag ble det - har neppe tenkt over den store posten som aldri har figurert i noe regnskap for St.Sunniva Skole: De mange søstres gratis lærergjerning i alle år! For ikke å snakke om all den kjærlighet som lå bak.

De 25 år som er gått siden 100-årsjubileet, har vært fulle av utfordringer og omstillinger. Økonomien har vært én av dem. I 1965 var det bare fem lærere utenfra - nå i 1990 er det kun fire søstre som underviser ved skolen, resten er "vanlig" lønnet personal, og "tilskuddsberettiget" betyr ikke at alle nødvendige midler til driften er sikret. Nye mønsterplaner og samfunnsutviklingen selv har krevd omstilling, nytenkning og adskillig fantasi. I 1983 gikk første kull av ungdomsskoleelever over terskelen til St.Sunniva - resultatet av et frivillig pålagt kjempeløft fra skolens side. Og selv om skolen i alle år og lenge før andre Oslo-skoler ble det, har vært et "multinasjonalt foretagende", er den det i enda større grad i dag - men den er noe mer: Den er et fargerikt fellesskap som fungerer. Ikke uten knirk, men det knirker adskillig mindre der enn mange

En klasse har samlet seg i St. Josephs kapell som ble innviet i 1940 som kapell for søstrene, men i dag er skole-kapell og kapell for de søstre som fortsatt bor på St. Josephs Institutt.

andre steder i våre mangefargede hovedstad. Toleransen har tradisjoner ved skolen; lenge før Det 2. Vatikankonsil gjorde religiøs toleranse til lov for verdens katolikker, praktiserte St.Josephsøstrene den i sin skole.

Friskolen - et selvsagt alternativ

En annen side av saken er at en privatskole i dagens Norge selv er "en av toleransetankens naturlige frukter", for å sitere St.Sunnivas nåværende rektor, sr. Marie-Kristin Riosianu. "De private skolene kan sees som et verdifullt religiøst, etisk og pedagogisk alternativ og korrektiv til det offentlige skoleverk". St. Sunniva skoles formelle oppgave er å gi undervisning til barn i grunnskolen, en undervisning i pakt med

gjeldende skolelover. Ut over det søker man å skape en skole der evangeliets ånd preger atmosfæren. Det ligger både god kristendom, samfunnsånd og sunn sans i skolens motto: "Kjærlighet å glede skal vår gjerning lede".

Dagens lærerstab ved St. Sunniva Skole har en arv å løfte, som samtidig er en kapital å tære på: en skole der lærergjerningen som kall og som håndfast arbeid, har vært levende i 125 år. Oppslutningen om skolen, tyder på at man skjønner arven vel.

Helt til slutt: Ved dette jubileum er det mange som - i likhet med undertegnede - har gode grunner for ikke bare å gratulere, men også takke.

UKJ

skap stadig oftere blir byttet ut med ordet know-how: «en hvorledes-kunnskap, som forteller hvordan vi ser på naturen som noe vi kan plukke fra hverandre, analysere og sette sammen igjen etter våre egne formål. Samtidig som denne typen kunnskap blir stadig viktigere som maktfaktor, roper stadig flere på etikk. Det viser en kultur i villrede.»

Nationen

Levi Strauss sponser kirkelig ungdomskampanje

Med oppmuntring og støtte fra bukse-produzenten Levi Strauss Company skal Petersborough bispedømme dra igang et større ungdomsprosjekt. Bispedømmet er etter britiske forhold grisevilt, og sponsoravtalen muliggjør at unge i lokalmenigheter får bedre anledning til å reise på kurs og møter. Målet er å gjøre unge

bedre rustet til kirkelig innsats, og det planlegges spesielle kurs for å styrke de unges selvtilitt og selvfølelse. Uten at Church Times knytter det direkte til kursopplegget, er det også planlagt organisert kasting av vaniljepudding på blant andre ordføreren og politimesteren i Northampton. Det skulle vel styrke selvtilitt til noen og enhver...
NOP

Nordens kontemplative søstre: Livet mer enn ting og tidtrøye 13

Visste De at det finnes til sammen ti kontemplative kvinneklostre i de fem nordiske land med i alt 124 nonner? Og at en fjerdedel er noviser, på vei mot de evige løfter? Interessen for denne livsform er stigende: Det er inspirasjon å hente også for 'vanlig' folk i det stille, konsentrerte liv der gamle dyder - langt på vei glemt i vår materialistiske tid - blankpusses til Guds ære og medmenneskers beste.

I middelalderen var kontemplative kvinneklostre en velkjent og aktet del av samfunnet, også her nord - i dag er det bare ruiner igjen, og knapt nok det, av steder som Nonneseter ved Bergen og i Oslo, Gimsøy ved Skien og Reinsklosteret på Rissa. Men nå gror det på nye steder: I over 25 år har norske og utenlandske dominikanerinner holdt til på Lunden i Oslo, og om kort tid er en gruppe polske karmelitterinner på plass i Tromsø. Og ellers i Norden finner vi både benediktinerinner, cister-siensere og birgittiner-søstre.

Nylig var priorinnene og novisemestrene for de nordiske grener av disse gamle, æverdige klosterfamilier samlet på Lunden i Oslo for å gjøre noe man ikke gjør i utide i et kloster: snakke sammen. Om sine ulike erfaringer i de små, spredte klostre på gammel luthersk kirkemark, og - ikke minst - om synspunkter på et dokument fra Vatikanet, ferskt av året: Retningslinjer for utdannelsen i ordensinstitusjonene.

For å ta det siste først: Et vettugt dokument, er søstrenes karakteristikk - inspirerende og spennende. Et dokument hvor det menneskelige er kommet med i langt sterkere grad enn tidligere, men uten at man derved har dempet det åndelig, det å følge Kristus, vie seg til Gud - med kropp og sjel. Tidligere tiders tendenser til nedvurdering av det kroppslige, til selvplageri og hva man

kan kalle destruktiv praksis, er luftet ut, bokstavelig talt: Retningslinjene sier rett ut at det er viktig at også ordensfolk får nok frisk luft. Og de gamle klosterløfter - kyskheter, fattigdom og lydighet - ses i lys av både de evige goder og tidens tarv: personlig fattigdom og askese er motvekt mot materialismen, det er solidaritet i praksis med det flertall av verdens befolkning som sulter. I paragrafen om lydighet finner vi klare ord om dialog, om at den enkelte skal finne seg selv som person og "bli anerkjent, skattet og elsket som sådan." Den bleke anonymitet er ikke idealet.

Tilpasning av en klosterregel - fra den hellige Benedikts til den hellige Birgittas - til de lokale forhold var et viktig punkt på dagsordenen under Lunden-møtet. En ordens spesielle spiritualitet, dens 'karisme' er én ting, hvordan den best kan virkeliggjøres under ulike ytre forhold, innen ulike kulturer, er noe annet. "Vi ønsker ikke å fremtre som noe fremmedelement eller betraktes som historiske kuriositeter," fremholder en svensk søster, "retningslinjene sier klart at vi ikke må gå inn for å være det. Men samtidig må vi være trofaste mot vår spesielle klosterarv." Det å bli kalt "våre søstre" fra naboer og lokalt luthersk hold, gleder og viser at man har funnet tonen. Det er en annen åpenhet og forståelse for det kontemplative liv enn for ikke så mange år tilbake. Selvsagt spiller det en rolle at søstrene flere steder har vært på banen en stund, skjønt "folk finner fort ut at vi ikke er kommet for å få dem til å konvertere, men at vi er her for å prise Gud," for å sitere en amerikansk karmelittsøster fra Finland.

Alle klostrene merker stor interesse utenfra. "Vi må stort sett si nei til intervjuer, ellers ville det ikke bli tid til klosterliv," sier en Birgitta-søster fra

Vadstena. Som søstre på et pilegrimssted er de mer synlig i det daglige og derfor mer utsatt for tilnærmelser. Som de jo egentlig gleder seg over hvis det er saken - et liv for og med Kristus i relativ stillhet og kontemplasjon - folk er interessert i, og det er de stort sett. Det naivt nyfikne later til å være et tilbakelagt stadium.

Meditasjon er "in" i denne New Age tid - tilbudet av teknikker etc. er stort og variert. Kontemplative klostre som et tilbud på livssynsmarkedet? På en måte ja, men en annen slags tilbud: Målet er ikke bevissthetsutvidelse eller mental terapi eller selvrealisering i banal forstand, men meditasjon som innsikt i Gud til beste for medmenneskene. Klosterlivet er en skole i kjærlighet, sier søstrene, og til kjærlighetens vesen hører både det å kunne gi og ta imot, det å ofre og dele. Gamle ord som verden trenger - den glemmer dem så lett. Nordens kontemplative søstre driver med stille blankpussing av dem til daglig. Og oppsøkes av stadig flere som føler at ting og tidtrøye ikke er nok til å fylle livet. Noen kommer for en stund til klosteret, andre blir. Velkommen er de alle, sier Nordens kontemplative søstre.

Hvordan St.Olav vet alt dette? Selvsagt fikk bladet forhåndsvarsel fra søstrene om møtet på Lunden - det tredje "toppmøte" for Nordens kontemplative nonner, for å sitere Aftenposten, og det første i Norge. Og ble innkalt til livlig samtale rundt bordet da møtedagene nærmet seg slutten. Kontemplative som de er, vet søstrene noe om betydningen av kontakt og kommunikasjon. Også de mer moderne former!

Nesten skammelig — og veldig menneskelig!

«Mennesket har skapt Grekenland, men Gud har skapt Norge.» Ordene er Earl Hyman's, Norgesvenn og verdensberømt skuespiller, best kjent, kanskje, som «bestefar» i *Cosby*-serien.

I en værhard Vestlandsnatur får han anledning til å være menneske fremfor

skuespiller, — finne ut hvem jeg er: «jeg får anledning til å møte meg selv.»

Og hvem er du, spør intervjueren.

Et menneske, svarer han enkelt, — på godt og vondt. Jeg tror på Gud, og inntil for få år siden trodde jeg at jeg aksepterte doden som en del av livet. Men da opplevet jeg jordskjelvet i San Diego og fikk panikk! Jeg løp gjennom hotellkorridorene

og ut på gaten i bare pyjamasen. Jeg ville springe til flyplassen, komme meg unna for doden innhentet meg! Det er nesten skammelig å tenke tilbake på ... og veldig menneskelig.

Tross alt er jeg optimist, og jeg tror på kunstens makt til å fjerne skiller og bygge bro mellom mennesker. «VI OVER 60»

14 Ungarn (III): Katolske legfolk tar utfordringer

Beata Broczky er redaktør i det katolske nyhetsbyrået *Magyar Kurir* i Ungarn og aktiv ungarsk koordinator for internasjonalt kristent solidaritetsarbeid.

I dette intervjuet som *Baby Johannessen* har hatt med henne, gir Beata Broczky uttrykk for sine sterkt personlige meninger om den katolske kirken i Ungarn.

- Gjenoppbyggingen av kirken i Ungarn er vanskelig. Det var ikke den umiddelbare politiske forfølgelsen som var den største faren i Ungarn, men det indre, etiske forfallet i folket, sier Beata Broczky. - I løpet av undertrykkelsesårene er de enkleste menneskelige dyder blitt borte, slik som ærlighet, arbeidsinnsats, nestekjærlighet, kjærlighet, troskap. Det kommunistiske

systemet er menneskefiendtlig og uten etisk orientering for menneskene. Marxisme har ingen individrettet etikk, bare samfunnsetikk. Den er relativistisk og uten absolutter for individet, og den bygger på et klassesdelt samfunn.

Hvordan vet du dette?

- Fra den daglige erfaring. Vi var vanlige mennesker som observerte

dette. Resultatet ser vi nå over alt. I Ungarn vokser umoralen. Ikke minst innenfor handels- og forretningslivet. Der er det mye verre enn innenfor kulturlivet.

- For å si det på en annen måte: I vårt land vokser konsum-mentaliteten, som en reaksjon på mange års kommunistisk tvang. Den vestlige sekularisering har fulgt etter kommunismen.

- Vi er ikke særlig glad for innføringen av den vestlige liberalitet overfor porno, for eksempel. Unge katolikker hadde nylig en underskriftskampanje mot pornobølgen i Ungarn og oversendte listene til parlamentet.

Hvordan er det å arbeide i dette katolske nyhetsbyrået?

- Det er interessant. Glem ikke at vi er det eldste nyhetsbyrået i denne delen av Sentral-Europa. Vi går i vårt 83. år.

- Under kommunistregimet var det ingen håndgripelig, sterk sensur i det daglige. Men byrået måtte utøve egensensur. Det eksisterte noen fy-temaer byrået ikke kunne berøre, som for eksempel kardinal Mindszenty, katolske presteordener som var blitt forbudt og lignende.

Preget dette også kirkelivet?

- Ja, naturlig nok. Kirken levde i en ghetto i 42 år. Det betyr at den ungarske katolske kirke er tradisjonsbundet og ganske konservativ - uten at jeg vil gi det et negativt fortegn. La oss si det slik at Det II. Vatikankonsils beslutninger og de nye teologiske retningslinjer i den universelle kirke kom senere til oss. Men nå er vi med, og det gjelder

Beata Broczky og den lille redaksjonsstaben i det katolske nyhetsbyrået Magyar Kurir arbeider under meget kummerlige forhold, sammenlignet med tilsvarende redaksjoner i vest.

(Foto: B. J.).

Ogorodnikov nektet utreise fra Sovjet

Den tidligere samvittighetsfangen og aktive predikanten Alexander Ogorodnikov er blitt nektet utreisevisum fra Sovjet. Ogorodnikov var invitert som foredragsholder til en større internasjonal konferanse i England om de utfordringer troende står overfor i det som tidligere ble omtalt som «landene bak jernteppet».

Avslaget fra det lokale passkontoret i Moskva begrunnes med at invitasjonen ikke var personlig stilet til Ogorodnikov, og at avsenderen ikke var en person. Ifølge Keston College var invitasjonen fra Ampleforth Abbey i Yorkshire undertegnet av Leo Chamberlain og stilet personlig til mottakeren. Andre i Sovjet som har

mottatt liknende invitasjoner, har ikke hatt problemer med utreisetilattelse.

I en kommentar sier Keston College at dette viser i et notteskall de problemer man sliter med i Sovjet. Direktiver fra sentralt hold om «glasnost og perestroika» blir ikke fulgt nedover i systemet og til og med sabotert på lokalplan.

15

Det var trengsel under en 1. kommunion i menighetskirken til artikkelforfatterens vertskap i Buda. 1. kommunion ble avholdt i to puljer med hver 50 barn. Betyr dette et nytt håp for den katolske kirken i Ungarn? (Foto: B. J.).

ikke minst vi legfolk. Et katolsk akademi driver nå fjernundervisning for legfolk.

- Vi har basismenighetene på den ene siden og hierarkiet på den andre. Det har skapt og skaper fortsatt litt konflikter. Kirkearbeidet blir derfor vanskelig for legfolk. Biskopene er redde for oss. De ønsker ikke det de oppfatter som "franske" tilstander. Det finnes vel også en del uenighet innenfor ledelsen av den katolske kirken i Ungarn. Ihvertfall hersker det en viss rådløshet, som nok henger sammen med den kirkelige fornyelse ellers i verden, som vi først nå kan ta full del i.

- Her må man imidlertid være klar over at når den katolske kirke i Ungarn virker meget hierarkisk og klerikal, så skyldes det de forhold kirken lever under i 42 år. Kirkele-

delsen var mer opptatt av å bevare enhetsstrukturen under kommunistregimet enn den ville vært under andre forhold.

- Nå er nok tiden inne også for den katolske kirke i Ungarn å åpne seg og ta inn over seg Det II. Vatikankonsils bestemmelser, sier Beata Broczky.

Og du selv, hvor befinner du deg?

- På trygg økumenisk grunn. Jeg er nå med på å etablere en økumenisk solidaritetsgruppe her i Ungarn som en forgrening av Christian Solidarity International, hvor vi skal ha med både en katolsk og en luthersk prest og en kalvinistisk biskop, ved siden av oss legfolk.

- Formålet er å være pådrivere i den kirkelige og verdslige reformprosessen i Øst- og Mellom-Europa. Innføring av demokrati i

samfunnet er et hovedpoeng, men også etableringen av rettsstaten. For kirkenes vedkommende betyr det at de må bli autonome enheter uavhengige av statsdirigering. Vi vil også arbeide for religionsfrihet, hvor det er foreldrene som bestemmer hvilken religionsundervisning barna skal følge.

Hvordan ser du som leg katolikk på fremtiden?

- Jeg er optimist både som katolikk og som samfunnsborger. Vi får etterhvert en stabil politisk situasjon i Ungarn. I kirken vil hierarkiet etterhvert forstå at legfolket er voksne medspillere. Vi må bare være klar over at vi ikke løser våre problemer på én dag eller ved å utstede frihetsdeklarasjoner. Det må møysommelig, daglig arbeid til, konkluderer redaktør Beata Broczky.

STILLHET

er det beste
jeg vet.

Det begynner bare
å bli vanskeligere
og vanskeligere
å finne den.

Eva Knardal.

Lydighet og etterfølgelse – Vår manglende lydighet, vår verdslighet, vår mangel på hellighet er den største hindring for Guds rike i dag. Alle våre planer om telmakertjeneste, unådde folkeslag, nytt misjonsfelt og storbymisjon er en illusjon dersom ikke Gudsríkets verdier blir virkelighet i vårt liv først... Mange av oss har tilpasset oss fremmede verdier som springer ut av selvinteresse og streben etter lykke. Resultatet er at det er vanskelig å se forskjell på oss og verden hva angår materialisme og humanisme.

SANTALEN

Mor Teresa-søstre i Etiopia

Det finnes i dag åtte Mor Teresa-hjem i Etiopia, leser vi i en melding sendt ut av «Redd Barna». Som kan fortelle at søstrenes innsats for de fattigste blant de fattige er uvurderlig, og at «Redd Barna» støtter direkte Mor Teresa-søstrenes hjem i Addis Abeba: «Hit kommer noen av dem som har det aller vanskeligst, funksjonshemmede, barn som ikke har foreldre, gamle og syke som ikke har slektninger. Deres eneste alternativ hadde vært rennesteinen.»

Av og til føler jeg meg helt maktesløs!

«Betrakter du verden rundt deg med pessimisme eller optimisme?» – Vårt Land stilte nylig dette spørsmålet til fylkesmann Odvar Nordli. Han svarte som følger: «Både og. Men jeg føler meg av og til helt maktesløs – for eksempel når jeg hører om millioner som sulter ihjel, samtidig som noen effektive mennesker sier at vi ikke har råd til å produsere melk i Østerdalen eller korn på flatbygdene.»

16 Wenche How: En kvinnes vei

Den 17. august i år feiret priorinnen på Lunden kloster 50-årsdag i nærvær av medsøstre, familie og nære venner, et hundretalls personer. Det var en meget munter 50 års jubilent som tok imot sine gjester, iført dominikanerinnenens vakre ordensdrakt. Det var Anne Lise, slik vi husker henne fra 30 år tilbake, like varm og glad, men mer moden, mer tilfreds.

Anne Lise Strøm, den første norske priorinnen på Lunden kloster i Oslo, tok examen artium ved Oslo Katedralskole i 1960. Da var hun en del eldre enn sine klassekamerater, noe som skyldtes at hun hadde fulgt sin familie over de syv hav, like til Australia. Da Anne Lise begynte i 1. gym på ærverdige gamle «Katta», ble hun straks midtpunktet i venninneflokket. Dette skyldtes ikke minst at hun var den lykkelige eier av et vakkert utskåret skrin, fullt av kjærlighetsbrev fra alle verdens kanter. Noe slik kunne vi andre ikke vise for oss.

Om Anne Lise Strøm er følgende nedtegnet i Oslo Katedralskoles annaler: «Hun sitter på første pult, plassen for de flittige og for dem som ser eller hører dårlig. Anne Lise er nærsynt. Hun ble importert direkte fra Australia og dumpet inn blant førsteklassingene som den personifiserte verdensdame, på høyere hæler og med mer sminke enn noen av oss den gang søte småpiker ennå turde tenke på. Hun kom inn på Katta som et interessant tilfelle, ikke på grunn av sine skolere-

sultater, men beviste senere at hun fylte de krav skolen stilte og kom godt fra alle oppgaver. Gjennom sine fem gymnaseår forandret hun både livssyn og livsstil, men håndskriften er fremdeles oppjaget og krusedullet, og viser hennes sanne jeg.»

Da Anne Lise med familie flyttet inn i eget hus, pussig nok i Lunden klostrets umiddelbare nærhet, ble hun pålagt huseierens ansvar for klassefester og andre selskapelige sammenkomster. Det var ved en slik anledning at Anne Lise kom med en kryptisk omskrivning av Skriftens ord: «Ennå en stund, og dere skal ikke se meg, og atter en liten stund, så ser dere meg igjen.» Slik fikk hennes nærmeste venner rede på at vår livsbejænde venninne aktet å gå i kloster. Forvirringen var total. Anne Lise av alle! En så varm, kjærlig, munter og fremfor alt menneskenær person? «Akkurat hva klosterlivet trenger», sa Anne Lise og reiste til dominikanerinnenens kontemplative kloster i Lourdes.

I sin preken under gudstjenesten

på søster Anne Lises 50 års dag sa pater Per Bjørn Halvorsen OP blant annet: «Troen er ikke et skjold vi kan bruke som verge mot verdens fristelser og ondskap. Vi tror det kanskje når vi er tyve, men som femtiåring har vi bittert fått erfare at det går annerledes.»

Anne Lise medgir at klosterlivet ikke ble noen lett tilværelse. Den unge norske pikens tro ble satt på hard prøve. I nærmere 6 år var hun så å si totalt isolert fra omverdenen, de første to årene i moderklosteret i Lourdes, deretter fire år i Paris. I klosteret i Lourdes benyttet man minst mulig elektrisk lys. Søstre arbeidet og studerte i skinnen fra stearinlys. Romantisk? Nepe. Den unge novisen lengtet ofte hjem til Norge. Hun frøs både billedlig og bokstavelig i en tilværelse der det ble benyttet to for henne ukjente språk, fransk, som hun bare hadde lest noen få år på skolen, og latin, som hun som nyslått konvertitt sto fullstendig fremmed overfor. Med sin norske friskus-mentalitet måtte hun ustanselig legge bånd på seg for i det hele tatt å passe inn i de strenge forholdene. I tillegg var det rett og slett iskaldt vinterstid, og søstrene overnattet ofte i fulle pontifikalier og dekket seg med hva de ellers måtte disponere av tepper, jakker og sjal.

I Paris var forholdene mer moderne. Dessuten fikk Anne Lise disse årene lov til å ta imot besøk av de norske brødrene fra Le Saulchoir hver tredje måned, en betydelig moralsk oppmuntring.

Det var 6 års tøff utvikling, der ressursene hun hadde å trekke på, var bønn, teologistudier og, ikke

Et grønt apotek:

den tropiske regnskogen –

«I beskrivelsen av et problem ligger også løsningen: Enkel å forstå, uønsket fordi det koster,» skriver Steinar Lem. «Det som går med til miljøbelastende overforbruk i i-landene, kunne vært brukt til økologisk livredning.»

Han minner oss om at: «Vi vet godt at

regnskogen ikke kan plantes på nytt. Vi er klar over at klimabalansen trues av denne utryddelsesprosessen, ikke minst fordi skogen regulerer klima, nedbør og flom lokalt. Regnskogen inneholder dessuten et flertall av jordas arter. Brundtlandrapporten ser på regnskogen som et grønt apotek, som kan gi medisiner mot AIDS og kreft, og nye matplanter.»

Ifølge Steinar Lem er det «på kort sikt grunn til svart pessimisme. På litt lenger sikt kan vi tvinges til både å redde det som da er igjen av regnskog for selv å få ly i universet – og til å skape et Norge uten materialisme som ledende ideologi.»

FOLKEVETT

minst, en levende interesse for kirkenes utvikling etter Vatikankonsilet.

Ikke alle greier å tilpasse seg et liv i kloster. Troen er en viktig forutsetning, men kunsten å leve sammen med andre i et tett fellesskap krever stor psykisk balanse. Du skal leve i stillhet og ensomhet, og samtidig fungere harmonisk med andre søstre, hvis nasjonalitet, bakgrunn og forutsetninger ellers kan være svært forskjellige fra dine egne. Det er et liv der en gjør seg selv sårbar. Omsorg og godhet må gis og tas imot. Det går ikke an å snylte på et klostersonnsamfunn uten at hele fellesskapet lider under det.

Etter snart 30 år i kloster mener Anne Lise at livsformen er den samme nå som da ordenen ble stiftet for nesten 800 år siden. Løftene er de samme: Et liv i sølibat, eienomsløshet og lydighet. Et tilbaketrukket liv, der hovedinnholdet

fremdeles er bønn og meditasjon, refleksjoner over de evige verdier, og i størst mulig grad å glemme seg selv.

Kontakten med omverdenen er derimot åpnere enn tidligere. På Lunden følger de godt med i alt som skjer, både ute og hjemme. Det som opptar allmenheten, opptar også søstrene. Klosterlivet er i så måte ingen flukt fra virkelighetens verden. Søstrenes engasjement ligger ikke på politikernes plan, men gjennom fordykning og meditasjon i utrettelig bønn for alles anliggender. De kommuniserer godt med naboene, med den lutherske menigheten og med presteskaper. Deres gjestehus er stadig fullt av mennesker som av forskjellige grunner søker klosterfreden. Søstrene prøver ikke å fungere som problemløserne, de ser det som sin oppgave å lytte, kanskje veilede videre til mer profesjonell hjelp, og fremfor alt å stille sin forbønn til disposisjon. Og for alle dem som ikke kan be, ikke orker, eller som tror at egne ord

ikke når frem, er søstrenes innsats uvurderlig.

Bønnelivet krever stillhet. «Å be er å samtale med Gud. Stillheten er det rommet rundt meg som gjør at Guds ord gir gjenklang i meg,» sier Anne Lise. Søstrene respekterer hverandres behov for stillhet og samtaler ikke i tide og utide! Men også søstrene må stoppe opp og stille spørsmål ved det livet de har valgt. Når slike livskriser overvinnes og tilbakelegges, går mennesker styrket videre, enten de lever i kloster eller utenfor.

Ellers har søster Anne Lise mange morsomme anekdoter som forteller noe om hva de «utenfor» mener å tro om dem «innenfor» murene. Som da hun tilfeldig møtte en gammel klassekamerat på apoteket, ble gjenkjent, omfavnet - og fikk en temmelig summarisk beretning om ekteskap og andre fortredeligheter. «Du visste nok hva du gjorde du, Anne Lise, som fulgte en av de norske fjellvettreglene.» «?» «Du gravde deg ned i tide!»

Pavens anliggende for bønnens apostolat i oktober:

For misjonærer og alle andre som arbeider med misjonsvirksomhet.

Innvier presidentens private Peterskirke

Under sin reise til Afrika, Tanzania, Burundi, Ruanda og Elfenbenskysten nå i september vil pave Johannes innvie den gigantiske basilika som Elfenbenskystens president, Felix Houphouët-Boigny har latt bygge i sin fødeby, heter det i en offisiell melding fra Vatikanet for en tid siden. Byggingen av dette personlige pre-

stisje-bygget i et av Afrikas lutfattige land er blitt kritisert på mange hold, men mest av Elfenbenskystens egne fattige innbyggere. Opposisjonen mot presidenten frykter for at det vil bli uroligheter i forbindelse med innvielsen.

Presidenten har forært paven kirken som er en moderne kopi av Peterskirken i Roma, bare meget større. Den står midt i

en fattig landsby og har kostet over 9 milliarder kroner. Komplekset fyller 130 hektar og har plass til 20.000 mennesker. Vatikanet har nolt lenge med å si ja takk til gaven, og har i den forbindelse presset på slik at det også skal bygges et sykehus etc. i landsbyen. Presidenten har satt til side et fond som vil dekke deler av de store vedlikeholdsomkostningene.

CATHOLIC HERALD

18

Albert Raulin: HAT - EN HOVEDSYND?

Nylig var Oslo skueplass for en begivenhet av noe uvanlig art: Under hatets tegn utfoldet man en form for vennskapets fest. Det gjorde oss fortjent til et besøk av Frankrikes president, og mange var det som ved den anledning oppløst sin røst. Det vil heller ikke jeg unnlate å gjøre.

Som vi alle vet, er der syv hovedsynder. Hatet er ikke blant dem. Hvorfor ikke? Fordi det ikke er alvorlig nok? Avgjort ikke; hatet er langt annerledes alvorlig enn for eksempel fråtseriet. Det skyldes med andre ord at hatet er for alvorlig.

For hovedsynd i moralteologenes tradisjon betyr ikke 'spesielt alvorlig' (det er tilfelle med dødssynderne). En hovedsynd er en synd som, uansett hvor alvorlig den måtte være, har det tvilsomme privilegium å trekke andre synder med seg. Pave Gregor den Store (død i 604) regner da også opp 'døtrene' til hver enkelt hovedsynd. Og de har store familier! Misunnelsen er et godt eksempel: å være misunnelig er ikke en av de mest alvorlige syndene, men misunnelsen er en dårlig rådgiver, og den er rik på syndige konsekvenser. Den er en hovedsynd (*peccatum capitale* av *caput* = hode), selv om den vanligvis ikke er dødelig.

Hat er en meget alvorlig last, den verste av alle fordi den er den direkte motpol til kjærligheten, moralens kjerne. Men denne lasten er så alvorlig at den ikke lenger er normal. Så langt fra å være en av disse nærliggende syndene som er så lette å begå, og som gjerne trek-

ker med seg et helt etterslep av andre feil, oppstår det først etter en lengre forfallsprosess. Hatet er ikke naturlig, det er et resultat av alvorlige skader. Det kan altså være dødsyndens par excellence, men det er ikke derfor noen "hovedsynd". Det betegner sluttpunktet for en ondartet utvikling snarere enn utgangspunktet.

Tatt i betraktning all den skade menneskene gjør hverandre (er ikke mennesket menneskets verste fiende?), er hele kjeder med hatreaksjoner ikke til å unngå. Og det er all grunn til å bekjempe dem. Det later imidlertid til å være vanskelig å unngå dem fullstendig. Vi er mer og mindre nødt til å 'leve med dem'. Og så lenge hatet bare er den eksepsjonelle utgang på en voldelig situasjon, må vi - samtidig som vi bekjemper det - møte det med tilgivelse. For uansett hvor heslig det er - og kanskje nettopp fordi det er så heslig - påkaller hatet tilgivelse.

Det som virkelig er utholdelig, er når hatet forvandles til 'hovedsynd'. Det vil si når det oppkaster seg til leder for orkesteret og gir seg til å dirigere konserten.

Hatet, dødssynden, er som regel et tungt kors å bære, både for den som har latt seg forlede av det, og for den som føler seg hatet. Men det er menneskets lodd.

At statsoverhoder reiser rundt for å snakke om hat, skulle ikke det være et tegn på at hatet i vår verden er i ferd med å bli en synd som ikke bare er en dødssynd, men en hovedsynd, og at vi er offer for en 'hatets imperialism'? Dette kan vi for ingen pris godta, for så ville vi forlate

etikken område for å gå inn i apokalypsens.

Fra "Bulletin nr. 3 - 1990" for "Unions des français de l'étranger, section de Norvège)

«Dødens handelsmenn»

«Våpenkappløpet kan spre seg til resten av verden som ild i en høystakk,» sa Costa Ricas tidligere president Oscar Arias nylig - som en kommentar til krisen i Persia-bukta. «En slik tragedie kan bli graven for alle våre håp om fred, rettferdighet, demokrati og utvikling. De eneste som kommer til å vinne, er dødens handelsmenn,» sa nobelprisvinneren.

Arias kom med sin advarsel ved et seminar i FN-hovedkvarteret i New York. Samtidig som han tok til orde for fortsatt kamp mot kjernefysiske våpen, gjorde han oppmerksom på at det som har drept mennesker rundt om i verden, er konvensjonelle våpen laget og skaffet til veie av den industrialiserte verden.

I sin tale beklaget han dypt bruken av kjemiske våpen mot irakiske kurdere, men stilte også spørsmål. «Hva er det moralske grunnlaget for fordømmelse av dette hos land som produserer og lagrer våpen med den opplagte hensikt at de en gang skal brukes?» ARBEIDERBLADET

Enn om vi fikk en Moses - i Afrika?
«Noen tror problemene i de fattige land aldri lar seg løse,» sa Kåre Gjonnes (parl. leder i Kristelig Folkeparti) nylig til Aftenposten. Han minnet leserne om at «mange sa det samme om forholdet mellom øst og vest. Men jeg spør meg av og til hva de rike land ville si om en ny Moses skulle opptre i Afrika, og de begynner å marsjere - bare går nordover, uten å bruke våpen...»

600.000 brasilianske katolikker konverterer årlig

Brasils katolske biskoper er alvorlig bekymret: Hvert år går rundt 600.000 katolikker over til protestantiske kirkesamfunn, særlig til de såkalte evangelikale grupperinger der herlighetsteologien står sterkt, ifølge et internt arbeidsdokument fra den katolske bispekonferansen. Biskopene ber nå sine teologer om råd for hvordan de kan møte denne situasjonen.

De fleste går over til ulike protestantiske kirkesamfunn. Men også mer eksotiske sekter henter medlemmer fra den katolske kirke. Brasil har et stort innslag svarte som stammer fra afrikanske slaver som ble brakt til landet som billig arbeidskraft på kaffe- og sukker-plantasjer for slaveriet ble opphevet i 1880-årene. Dette er forklaringen på at afrikanske spiritistiske bevegelser appellerer til

mange brasilianere.

Brasil blir tradisjonalt omtalt som verdens største katolske land. Av en befolkning på rundt 148 millioner mennesker, regnes rundt 120 millioner å tilhøre Den katolske kirke. Det finnes ingen offisielle tall, men det finnes et sted mellom 16 og 30 millioner kristne som tilhører andre kristne trossamfunn enn Den katolske kirke. NØP

Brian McNeil c.r.v.: «Ny» norsk helgen

19

Det dreier seg ikke akkurat om en ny helgen, bare om Vatikanets anerkjennelse av en «gammel» norsk helgen, *den hellige Eystein* av Nidaros.

I et utkast av martyrologiet, Kirkens offisielle kalender, leser vi under den 26. januar:

In Norvegia, sancti Augustini Erlendsson, Nidarosiensis episcopi, qui Ecclesia ordinationem hac in regione disposuit (1188). CD (Oslo; Trondheim).

D.v.s.: «I Norge, (fest) for Den hellige Eystein Erlendsson, biskop av Nidaros, som ordnet Kirkens liv i dette området (døde 1188). I lokal-kalenderne (Oslo, Trondheim).»

Martyrologiet er listen av alle hellige som feires av den universelle kirke. Rent lokale helgener (som f.eks. den hellige Torfinn av Hamar) nevnes ikke i denne teksten, som er ment for den katolske kirke i hele verden. Den hellige Eystein, som *før* bare ble feiret

innen området for to lokalkalendere i Norge, kan nå feires hvorsomhelst i verden. Teksten står i *Notitia*, tidsskriftet for Sakramentskongregasjonen i Vatikanet, juli 1989, s. 587.

En saligkåring eller helgenkåring er dette ikke. Det betyr tvertimot at Eystein Erlendsson ikke behøver å gjennomgå slike prosesser som Nils Stensen eller pater Schilling, siden han nå anerkjennes av Kirkens høyeste autoritet som det han alltid har vært: en av våre helgener.

Johs. Bruce noterer i sin historie om St. Hallvards menighet i Oslo at menigheten egentlig ikke heter «St. Hallvard», siden han dengang ikke var anerkjent som helgen. Jeg vet ikke om pavens ord om «Saint Hallvard, the patron saint of Oslo» i prekenen i St. Olav kirke i juni 1989 skal regnes som en offisiell

Et bispehode fra Vår Frues korportal i Nidarosdomen, laget på et tidspunkt som gjør det lov å spørre: Er det biskop Eystein Erlendsson? Foto: Jens Sora.

anerkjennelse. Men hvis ja, da ville det bety at vi hadde fått to «nye» norske helgener i fjor, og ikke bare én...

FØR og NÅ

«Når jeg taler for tiden, og det gjør jeg merkelig nok stadig vekk, snakker jeg alltid om ett tema: Før og nå,» sier 88-årige Stephan Tschudi, pensjonert rektor fra Universitetets praktisk-teologiske seminar. Så langt tilbake som i 1934 ble han ansatt i Oslo Indremisjon (nå Kirkens Bymisjon) med spesielt ansvar for bladet Bymisjonæren.

«Før var det jo fælt,» humrer han.

«Hele organisasjonen var en diger pyramide, der sjefen bestemte, og kvinnene ble herset med og oversett... Det rare var at vi fant det helt i sin orden: at jeg, f.eks., som prest, skulle stå i en helt annen situasjon enn bymisjonærene, for ikke å snakke om de kvinnelige arbeiderne, var som det skulle være...»

Men nå må du vite hvem som er sjefen, det fremgår ikke. De har et imponerende team-arbeid og en selvfølgelig måte å omgås mennesker med en annen bakgrunn enn dem selv - som gjør meg

skamfull når jeg tenker på min preste-tid i 30- og 40-årene.

I gamle dager hadde man husmødrene, de som drev kvinneforeningene. I dag har de minst dobbel jobb fra før. Men pensjonistene - meg selv for eksempel, har tid, og jeg synes det er fint å kunne bruke av min tid - og det er nok mange som gjerne vil det, om det bare blir ropt på dem! Jeg skulle unne mange andre gleden av et slikt engasjement!

Fra Bymisjonæren

Etiske spørsmål like viktig som de økonomiske

I et intervju med Katholische Nachrichten Agentur nylig beklager biskop Joseph Homeyer av Hildesheim at de sosiale og samfunnetiske spørsmål i forbindelse med Tysklands gjenforening undervurderes av mange politikere og økonomer. Både Tysklands samling og det forende Europa i emning må ses som etiske utfordringer. Kirken har, ifølge Homeyer, en spesiell oppgave nettopp når det gjelder disse

spørsmål, for selv om dens hovedoppgave er å forkynne Jesus Kristus, så er "den sosiale forkynnelse en integral del av Kirkens oppdrag, slik pave Johannes XXIII med all tydelighet påpekte". Og på dette punkt er det mer enn nok å ta fatt på - "arbeidsløshet, økologi, et menneskelig arbeidsmiljø, utdanning og oppdragelse, vern om det ufødte liv er bare noen av stikkordene her".

Biskop Homeyer viser til at årtier med

fordekt eller åpenlys ateistisk oppdragelse ikke er gått spurøst hen over DDR, og da aller minst landets unge. "I dag står vi i det østlige Tyskland overfor nedbyggingen av et samfunn som i årtier var preget av tvang, overvåking, utspionering og formynderi på nesten alle livsområder. Å få bukt med denne uhyggelige grunnleggende mistro er en av de etiske forusetter for den solidaritetskultur som dagens store utfordringer krever. Og dette er ikke noe

Radio for et fritt Europa

- I forvitningsprosessen før de sosialistiske regimene i øst styrtet sammen, har de vestlige radiosendingene til Øst-Europa åpenbart spilt en sentral rolle, skriver *Lars Roar Langslet* i en kronikk i *Aftenposten*. - Etterhvert som historikerne kartlegger prosessen, vil denne faktor trolig bli ytterligere oppvurdert. President Vaclav Havel sa nylig at "Radio Free Europe har en stor del av æren for det som er skjedd". Når radioens egne nå kan foreta eksakte målinger av den lytteroppslutning de hadde, oppdager de at den var langt større enn de hadde våget å tro.

- I flere tiår var vestlig radio (tvilling-radioene Radio Free Europa/Radio Liberty, Voice of America, BBC, Deutsche Welle) den viktigste motgift mot de østlige propagandakvernene, der "tillatte" nyheter ble fordreid og "forbudte" tiet ihjel. Endog trafikkulykker var det jo forbudt å omtale: Slikt hendte av prinsipp aldri i sosialistiske land! noterer *Langslet*.

- Sterke og kostbare støysendere ble satt inn for å overdøve de vestlige radiosendingene, og alvorlig straff rammet dem som ble grepet i å lytte. Men de trengte igjennom allikevel og ble formidlet videre over "jungeltelegrafene". Det virket - i det skjulte, og etterhvert mer åpenlyst. Den østlige propaganda ble ikke trodd, selv når den snakket

sant. Vestlige nyheter undergravet den, og dermed også regimenets troverdighet.

Men nå, på høyden av sin suksess, kjemper disse radiostasjonene for å overleve, hovedårsaken er "sparehensyn" hos de myndigheter som har støttet sendingene økonomisk, skriver *Langslet*, som er styremedlem i Radio Free Europe. Han understreker at det er viktig at de får fortsette sin virksomhet: - Både Havel og Walesa har avgitt sterke ytringer om at radioene må fortsette. Det ville være helt forhastet å nedlegge dem nå! Situasjonen er fortsatt ustabil. Dessuten spiller de en uvurderlig rolle som forbilder for utviklingen av kritisk journalistikk i de "frigjorte" landene, skriver *Langslet*, som også noterer at alle likevel er klar over at "den totale suksess er sikret den dagen disse radiostasjonene har gjort seg selv overflødige".

Kronikkens sluttpoeng er også verd å merke seg: - For få år siden brukte østblokken flere ganger radioenes budsjett på støysendere. Det hadde liten virkning. Nå kan Pravda fortelle at støysenderne blir bygget om til å formidle data fra geologiske feltundersøkelser til et forskningssenter i Moskva. Det lyder nesten som skriftens ord om sverdene som skal bli støpt om til pløjgjern.

Nytt Europa – gamle skillelinjer

- Revolusjoner og oppbrudd i det gamle Øst-Europa har nå sunket ned i våre sinn som ufravikelige kjensgjerninger. Vi er i stand til å se lenger enn for et halvt år siden – linjer og perspektiver er i ferd med å erstatte flimrende nyhetsmeldinger, skriver lektor *Ivar Magnus Ravnun* i *Aftenposten*.

- Graden av nedbygging av den totalitære stat divergerer sterkt fra de sentraleuropeiske landene (Øst-Tyskland, Tsjekkoslovakia, Ungarn og Polen) til de søreuropeiske (Bulgaria og Romania). Mens kommunismen og langt på vei også sosialismen ble feid av banen under valgene i de førstnevnte stater, er båndene til gammelt sovjetisk styresett på langt nær brutt i Bulgaria og Romania. Gradsforskjellen i den ideologiske demonteringen følger en gammel kulturhistorisk og religiøs betinget "demarkasjonslinje": den linje som skilte de land som ble styrt innenfor rammen av det gamle østerriksk-ungarske monarki (Tsjekkoslovakia, Ungarn og deler av Polen) fra de land som tradisjonelt har stått under gresk-ortodoks og bysantinsk påvirkning (Bulgaria og Romania).

- Avskaffelsen av de politiske dogmer faller altså vanskeligere i de land som har hatt samme religiøse dogmer som Russland, skriver *Ravnun*, som viser til at både Bulgaria og Romania har vært upåvirket av de kulturhistoriske strømninger (renessanse, humanisme osv.) som har vært med på å skape grunnlaget for moderne menneskerett og demokrati: - Frigjøringen fra det kommunistiske åk blir derfor langt tyngre i Søst-Europa fordi frihetsidealene her savnet en historisk forankring. Eller som sovjetpoeten *Osip Mandelstam* uttalte om det unge sovjetregimet: «Staten – det er kirken snudd på hodet».

diffust og sekundært i forhold til de økonomiske og sosialøkonomiske spørsmål; det er like nødvendig som veibygging, modernisering av jernbanenettet eller oppbygging av et bærekraftig kommunikasjonsystem," sier biskop Homeyer. Som minner om at det er illusorisk å tro at en så stor omlegging som den Tyskland nå står overfor, kan skje over natten og uten at folk er villige til å ofre noe underveis.

GUSTAV BÖHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

Liturgisk kalender

Gudstjenester

21

Dialogmesse

Høymesse

OKTOBER

1. Therese av Jesusbarnet, jomfru. Job. 1, 6-22. Lk. 9, 46-50.	Arendal St. Franciskus kirke	Tyholmen Tlf. (041) 22 209	lord.: 18.30 sond.: 8.00	11.00
2. Verne-englene. 2. Mos. 23, 20-23. Mt. 18, 1-5.10.	Asker og Bærum Mariakirken Eikeli katolske kirke	Nyveien 17, Stabekk Tlf. (02) 53 77 35 Veståsen 18 Tlf. (02) 24 25 69	lord.: 17.45 sond.: 9.00	11.00 10.00
3. Ferial. Job. 9, 1-12.14-16. Lk. 9, 57-62.	Bergen St. Pauls kirke Vår Frue Kirke	Christiesgt. 16 Tlf. (05) 32 54 10 Nylandsvn. 31	lord.: 19.00 sond.: 10.00	11.00
4. Frans av Assisi, Job. 19, 21-27. Lk. 10, 1-12.	Bodo St. Eysteins kirke	Hernesvn. 22 Tlf. (081) 21 783	lord.: 19.00 sond.: 9.30	11.00
5. Ferial. Job. 38, 1.12-21.40,3-5. Lk. 10, 13-16.	Drammen St. Laurentius kirke	Cappelsensgt. 1 Tlf. (03) 83 20 19	lord.: 13.00 sond.: 9.00	11.00
6. Jomfru Marias lørdagsmesse el. Bruno, prest. Job. 42, 1-3.5-6. 12-17. Lk. 10, 17-24. (Norske Tidebønner - uke 3)	Fredrikstad St. Birgitta kirke	Kongensgt. 9 Tlf. (09) 31 14 38	lord.: 9.00 sond.: 9.00	10.00
7. 27. søndag i kirkeåret. Jes. 5, 1-7. Fil. 4, 6-9. Mt. 21, 33-43.	Halden St. Peters kirke	Kristian V's pl. 1. Fra 1. nov. Tlf. (09) 18 11 68	lord.: 17.00 sond.: 12.00	
8. Ferial. Gal. 1, 6-12. Lk. 10, 25-37.	Hamar St. Torfinns kirke	Torvgt. 113 Tlf. (065) 23 751	fred.: 18.30 sond.: 11.00	Ikke første fredag i måned.
9. Dionysius, biskop, og lidelsesfeller, martyrer, eller Johannes Leonardi, prest. Gal. 1,13-14. Lk. 10, 38-42.	Hammerfest St. Mikael kirke	Salsgt. 52 Tlf. (084) 11 447	19.00	11.00
10. Ferial. Gal. 2, 1-2.7-14. Lk. 11, 1-4.	Harstad St. Sunniva kirke	Skolegt. 4 Tlf. (082) 63 696	lord.: 17.00 sond.: 11.00	11.00
11. Ferial. Gal. 3, 1-5. Lk. 11, 5-13.	Haugesund St. Josefs kirke	Haraldsgt. 21 Tlf. (04) 72 31 95		11.00
12. Ferial. Gal. 3, 7-14. Lk. 11, 15-26.	Hønefoss St. Theresias kirke	Vesterngt. 5 Tlf. (067) 22 381		11.00
13. Jomfru Marias lørdagsmesse. Gal. 3, 22-29. Lk. 11, 27-28. (Norske Tidebønner - uke 4)	Kristiansand S. St. Ansgar kirke	Kirkegt. 3 Tlf. (042) 24 225	lord.: 13.00 sond.: 9.30	11.00
14. 28. søndag i kirkeåret. Jes. 25, 6-10, Fil. 4, 12-14. 19-20. Mt. 22, 1-14.	Kristiansund N. St. Eysteins kirke	Flintegt. 5 Tlf. (073) 72 779		11.00
15. Ferial el. Teresa av Avila, jomfru og kirkelærer. Gal. 4, 22-24. 26-27. 31-5,1. Lk. 11, 29-32.	Levanger St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem	Jernbanegt. 29 Tlf. (076) 81 856 Tlf. (076) 81 855		11.00
16. Ferial el. Hedvig, ordenssøster, el. Margareta Maria Alacoque, jomfru. Gal. 5, 1-6. Lk. 11, 37-41.	Lillehammer Mariakirken	Weidemannsgt. 3A Tlf. (062) 52 550	sond.: 18.00	
17. Ignatius av Antiokia, biskop og martyr. Gal. 5, 18-25. Lk. 11, 42-46.	Lillestrøm St. Magnus kirke	Romeriksgt.1 Tlf. (06) 81 28 85	9.00	10.30
18. Lukas, evangelist. 2. Tim. 4, 10-17. Lk. 10, 1-9.	Molde St. Sunniva kirke	Parkvn. 25 Tlf. (072) 51 467		11.00

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

22 Liturgisk kalender Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
19. Johannes de Brébeuf og lidelsesfeller, martyrer, el. Paul av Korset, prest. Ef. 1, 11-14. Lk. 12, 1-7.	Moss <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. (09) 25 10 38	<i>lörd.:</i> 17.00 <i>sond.:</i> 17.00	10.00
20. Jomfru Marias lørdagsmesse. Ef. 1,15-23. Lk. 12, 8-12. (Norske Tidebønner - uke 1)	Narvik <i>Kristus Kongekirke</i>	Håreksgt. 82 Tlf. (082) 41 634		18.30
21. 29. søndag i kirkeåret. Jes. 45, 1. 4-6. 1. Tess. 1, 1-5. Mt. 22, 15-21.	Oslo <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. (02) 20 72 26	<i>lörd.:</i> 19.00 <i>sond.:</i> 9.30	11.00
22. Ferial. Ef. 2, 1-10. Lk. 12, 13-21.	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. (02) 67 23 83	9.30	11.00
23. Ferial el. Johannes av Capistran, prest. Ef. 2. 12-22. Lk. 12, 35-38.	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. (02) 43 07 71	9.00	11.00
24. Ferial el. Antonius Maria Claret, biskop. Ef. 3, 2-12. Lk. 12, 39-48.	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 62 Tlf. (02) 50 91 91	9.00	
25. Ferial. Ef. 3, 14-21. Lk. 12, 49-53.	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. (02) 15 38 90	9.00	11.00
26. Ferial. Ef. 4, 1-6. Lk. 12,54-59.	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. (02) 64 18 20	<i>lörd.:</i> 18.00 <i>sond.:</i>	10.00
27. Jomfru Marias lørdagsmesse. Ef. 4, 7-16. Lk. 13, 1-9. (Norske Tidebønner - uke 2)	Porsgrunn <i>Vår Frue kirke</i>	Olavsgt. 19 Tlf. (035) 50 793	<i>lörd.:</i> 18.00 <i>sond.:</i>	11.00
28. 30. søndag i kirkeåret. 2. Mos. 20, 22-26. 1. Tess. 1, 5-10. Mt. 22, 34-40.	Stavanger <i>St. Svithun</i> <i>Katolske kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. (04) 52 55 34 og 52 58 09	<i>lörd.:</i> 19.00 <i>sond.:</i> 9.30	norsk messe engelsk messe 11.00 høymesse 13.00 Vietnamesisk messe en gang i måneden Polsk messe en gang i måneden Vennligst ring til soknekont. angd. datoer 18.00 fransk messe
29. Ferial. Ef. 4, 32-5.8. Lk. 13, 10-17.	Stord <i>Den Hellige Ånds kapell, Skyttarhaugvn. 12</i>			
30. Ferial. Ef. 5, 21-33. Lk. 13, 18-21.				
31. Ferial. Ef. 6, 1-9. Lk. 13, 22-30.				
	Tromsø <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. (083) 84 277	<i>lörd.:</i> 19.00 <i>sond.:</i>	11.00
	Trondheim <i>St. Olav kirke</i>	Schirmersgt. 1 Tlf. (07) 52 12 14	9.00	11.00
	Tønsberg <i>St. Olav kirke</i>	Botnegt. 22 Tlf. (033) 11 949		11.00
	Voss <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. (05) 51 25 10		Etter avtale
	Ålesund <i>Vår Frue kirke</i>	Kviltunvn. 6B Tlf. (071) 37 558	<i>lörd.:</i> 17.00 <i>sond.:</i> 8.30	11.00

BEGRAVELSESBYRÅER

**T.S.JACOBSEN-
GRUPPEN**
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

Neste nummer utgis 30. oktober. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Mette André sen o.p.

Hanne Berentzen

Liv Greni

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195, –

Øvrige europeiske land: kr. 220, –

Andre verdensdeler: kr. 230, –

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

**FLERE FRANSKE TITLER ER
KOMMET INN:**

Sainte Thérèse: **Histoire d'une
ame**, hf. kr. 188,-.

Dom C. J. Nesmy: **St. Benoit et
la vi monastique**, hf. kr. 83,-.

I. Gobry: **St. Francois d'Assise
et l'esprit franciscain**,
hf. kr. 83,-.

M. D. Chenu: **St. Thomas
d'Aquin et la théologie**,
hf. kr. 83,-.

Y. P.-Doul: **St. Jean de la croix
et la nuit mystique**, hf. kr. 83,-.

**Følgende bøker er bestilt og
kommer snart inn:**

Newman: **Apologia pro vita
sua**, hf. ca. kr. 185,-.

Newman: **Callista**, hf. ca.
kr. 30,- (skuespill i 2 akter).

Newman: **Mary the second
Eve**, hf. ca. kr. 50,-.

NTB! Ved en beklagelig feiltagelse var prisen på Reidar Husebys bok: «Når bønn blir liv» dessverre falt ut i forrige nummer av St. Olav. Prisen er kr. 148,-.

*Høstens bøker er i anmarsj,
ring, skriv eller stikk innom.*

Vi sender over hele landet.

ÅPNINGSTIDER:

Mand.-fred. 9.30-16.30

Torsd. 9.30-17.30

Lørd. 9.30-13.30

ST. SUNNIVA SKOLE 125 ÅR

På programmet står bl.a.:

Søndag 30.09	14.00	Økumenisk gudstjeneste i Trefoldighetskirken.
	16.00	Kirkekaffe på St. Sunniva skole.
	17.00	Åpning av utstillinger og elevarbeid. Dukketeater i Lille gym sal.
Tirsdag 02.10	14.00	Mottagelse i Oslo Rådhus (for spesielt inviterte).
	19.00	Festaften i Oslo Konserthus.
Det er noen billetter igjen som kan bestilles omgående. Pris: kr 100,- pr. person; kr 350,- for familiepakke (to voksne, to barn). Bestilling: St. Sunniva skole tlf. (02) 20 27 35.		
Onsdag 03.10	10.00	Skolens dag
	19.00	Høymesse i Trefoldighetskirken. Åpen skole – gamle og nye elever samles i gym salen til enkelt program.

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 8998.09.08136

Blikk
på tiden ((

Alltid foran?

Betraktet fra St. Olavs redaksjon, er Akersgaten - Norges svar på Fleet Street - et sted lenger nede der vår vei er blitt så fin at den heter gate. Og der nede følger man med tiden. Eller gjør man det? Nylig ble arten "søndagsavis" introdusert på de kanter med brask og bram, og med store reklameoppslag som for den uinnviede kunne fortone seg som heller kryptiske innskrifter. "Nå kan regjeringen falle på en lørdag," stod det på hus- og gatehjørner. Men for den innviede er alt enkelt og selvsagt, og ting har, som bekjent, ikke hendt før det har stått om dem i avisen. Den eldre og ytterst dannede Osloversjon av dette synspunkt eller dogme (stryk det som ikke passer) var at intet var hendt i vår hovedstad eller i verden forøvrig - i den grad dette siste da måtte interessere - før ærverdige Morgenbladet hadde meldt at så var tilfelle.

Her oppe i veien har vi tillatt oss å smile en smule av oppstandelsen og oppslagene der lenger nede, og av det rørende ved at

straks den ene avis hadde avlet et søndagsbarn, måtte den andre også gjøre det - på rekordtid. Ut fra det kjente misunnelses- og salgsprinsipp at "so ein Ding muss ich auch haben". Vi har i det stille og ganske uhemmet godtet oss over dem som trodde de var først ute med søndagsavis i vår vei, henholdsvis gate - og som tok så ungdommelig feil, skjønt i hvert fall den ene av dem er såpass tilårskommen at han burde vite bedre. Allerede for 100 år siden drev vi nemlig med denslags, altså søndagsavis, her oppe hos oss. "Dette blad utkommer hver søndag og betales med 1,- kr. pr. kvartal (porto iberegnet)," står det i St. Olav nr. 1 - 1889, et blad med preg av moderne avis, både hva angår format - en lett skrumpet tabloid - og papirkvalitet. Og hvor hovedstadens katolikker bl.a. kunne lese de nyheter som den mektige biskop Fallize mente det var tjenlig for dem å få del i. Samt til dels sterke tekster om meningsmotstandere, balansert med mer fromt og oppbyggelig stoff.

At det "Prospectus" som den driftige biskop Fallize sendte ut som forhåndsreklame for sitt forehavende, var av noe sindigere art enn dagens reklameoppslag for søndagstekstene til de unge bladskudd der nede i Akersgaten, er forståelig, om enn muligens i et visst perspek-

tiv beklagelig. For hadde han vært enda mer forutseende enn han var, denne dyktige biskop som før han kom til Norge og bl.a. grunnla St.Olav, også hadde startet et kirkelig blad i sitt hjemlige Luxemburg som, i likhet med St.Olav, fremdeles lever og leses, så hadde han selvsagt dengang i 1890 gått ut med et kjappere oppslag. Som - tilgi vår harsellas! - f.eks. at "nå kan pavestolen falle på en lørdag!" Skjønt kjenner vi ham rett, hadde han vel heller falt for versjonen "nå kan lutherdommen falle på en lørdag!" Et slikt utspill turde man ha husket lenge der nede i Akersgaten. Det ville vært stoff midt i blinken for det fritenkerske Dagbladet, som så i sin tur kunne gitt godbiten videre til en ny, opplysningstrengende slekt som VG.

Om Vårherre og salig Luther ville tilgitt en slik - utvilksomt løssalgfremmende! - eskapade fra biskopens side, er en annen sak. Vi på vår side tilgir mer enn villig både det gamle Dagbladet og det yngre skudd der nede i veien for deres manglende historiske kunnskaper og deres ufortrødent ungdommelige tro på at de, for å si det med en av dem, både følger med og dertil alltid ligger foran. Og konstaterer, med en anelse skadefryd, at i dette tilfellet fulgte de bare etter.

Observatoria